

Дніпропетровський регіональний інститут державного управління
Національної академії державного управління при Президентові України

АСПЕКТИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

www.aspects.org.ua

Матеріали конференції "ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ У ЦИФРОВОМУ СУСПІЛЬСТВІ"
24 червня 2021 року

2021 ТОМ 9 СПЕЦВИПУСК 1

Видається з вересня 2013 року

Дніпро
Видавництво «Грані»
2021

Аспекти публічного управління

Науковий журнал

2021 Том 9 Спецвипуск №1

Засновник:
Дніпропетровський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентові України

Свідоцтво про реєстрацію
КВ № 20424 - 10224 Р від 28.11.13

Відповідно до Наказу Міністерства освіти і науки України № 886 від 02.07.2020 р. надано статус фахового видання з державного управління категорії "Б"

ISSN 2311-6420 (Print)
ISSN 2413-8231 (Online)

Індексується:
DOAJ
IndexCopernicus
ERIH PLUS
Google Scholar
Vernadsky National Library of Ukraine
CrossRef
Ulrichs web
WorldCAT

Видавець:
Видавництво «Грані»
Україна, 49044, Дніпро
вул. Гоголя, 20-б, к. 32
+38(097)269-55-13
+38(050)258-83-86
grani-print.dp.ua
granidp@gmail.com
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 2131 від 23.05.2005

Індекс журналу в каталозі передплатних видань України – 86192

Відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних імен, географічних назв, підприємств, організацій, установ та ін. інформації несуть автори статей.
Висловлені у цих статтях думки можуть не збігатися з точкою зору редакційної колегії і не покладають на неї ніяких зобов'язань.
Передруки і переклади дозволяються лише за згодою автора та редакції.

© «Аспекти публічного управління» 2021

Редакційна колегія

Абельсеїтова Світлана	к. тех. н., доц. (Казахстан)
Аврейцевич Ян	д.т.н., проф. (Польща)
Андріанов Ігор	д. ф-м. н., проф. (Німеччина)
Антонова Ольга	д. держ.упр., проф.
Бобровська Олена	д. держ.упр., проф.
Бородін Євгеній	д.і.н., проф.
Гао Тяньмін	к. екон. н., доц. (КНР)
Глук Кшиштоф	д.ф.н., доцент. (Польща)
Гончарук Наталья	д. держ.упр., проф.
Гугнін Олександр	д. філос.н., проф. (Польща)
Іванова Світлана	к. філол.н., доцент
Квітка Сергій	д. держ. упр., проф.
Кравченко Богдан	д. держ.упр., проф. (Киргизька Республіка)
Кравченко Віктор	к. юр. наук, проф.
Крушельницька Таїсія	д. держ. упр., проф.
Кузнецовене Йоланта	д.ф.н., проф. (Литва)
Липовська Наталья	д. держ. упр., проф.
Маматова Тетяна	д. держ. упр., проф.
Матвеева Ольга	к. держ. упр., доц.
Молоканова Валентина	д. т. н., проф.
Набаз Навзад Абдулла	д.ф. (Ірак)
Огданський Кирило	к. е. н., доц.
Письменний Ігор	д. держ. упр., проф.
Прокопенко Леонід	д. держ. упр., проф.
Ружевичус Юзас	д. екон. н., проф (Литва)
Серафінас Далюс	д.н. із соц. ком., проф. (Литва)
Серьогін Сергій	д. держ. упр., проф.
Серьогіна Тетяна	д. держ. упр., доцент
Старушенко Галина	к. т. н., проф.
Сорокіна Людмила	к. соц. н., доцент
Сорокіна Наталія	д. держ. упр., доцент
Тарасенко Тетяна	д. держ. упр., доцент
Чикаренко Ірина	д. держ. упр., проф.
Шпекторенко Ігор	д. держ. упр., проф.

Редакція

Головний редактор: Квітка Сергій
Заступники головного редактора: Іванова Світлана,
Серьогіна Тетяна, Сорокіна Наталія
Редактор: Мазур Олександр

Контакти:

+38(050)258-83-86; +38(097)269-55-13
aspects.dnipro@gmail.com
www.aspects.org.ua

Public Administration Aspects

Scientific journal

9 S.I. (1) 2021

Founders:

Dnipropetrovsk regional institute for
public administration
National academy for public administration
under the President of Ukraine,

Registration license

KB № 20424 - 10224 P, issued 28.11.13

In accordance with the Order of the
Ministry of Education and Science of
Ukraine № 886 of 02.07.2020, the status
of a professional publication on public
administration of category "B" was
granted

ISSN 2311-6420 (Print)
ISSN 2413-8231 (Online)

Indexed:
DOAJ

IndexCopernicus

ERIH PLUS

Google Scholar

Vernadsky National Library of Ukraine

CrossRef

Ulrichs web

WorldCAT

Publisher:

Publishing house «Grani»

20b, Gogol St., of. 32

Dnipro, Ukraine, 49044

+38(097)269-55-13

+38(050)258-83-86

graniprint@gmail.com

grani-print.dp.ua

Publishing license:

ДК № 2131 dated 23.05.2005

Subscription index in Ukraine – 86192

Responsibility for facts, quotations,
private names, enterprises and
organizations titles, geographical locations
etc. to be bared by the authors.

The editorial office and board do not
always share the views and thoughts
expressed in published articles.

Reprints and translations are allowed
on the written consent with the editorial
office and the author.

© «Public administartion aspects» 2021

Editorial board

Abelseitova Svitlana	Assoc. Prof. PhD (Kazakhstan)
Awrejcewicz Jan	Full Prof. Dr. (Poland)
Andrianov Igor	Full Prof. Dr. (Germany)
Antonova Olga	Full Prof. Dr.
Bobrovska Olena	Full Prof. Dr.
Borodin Yevheniy	Full Prof. Dr.
Gluc Krzysztof	Assoc. Prof. Dr.
Gao Tianmin	Assoc. Prof. PhD (PRC)
Honcharuk Natalia	Full Prof. Dr.
Huhnin Oleksandr	Full Prof. Dr. (Poland)
Ivanova Svitlana	Assoc. Prof. PhD
Kvitka Sergiy	Full Prof. Dr.
Kravchenko Bohdan	Full Prof. Dr. (Kyrgyz Republic)
Kravchenko Viktor	Full Prof. PhD
Krushelnytska Taisiia	Full Prof. Dr.
Kuznecoviene Jolanta	Full Prof. Dr. (Lithuania)
Lypovska Natalia	Full Prof. Dr.
Mamatova Tetiana	Full Prof. Dr.
Matveieva Olha	Assoc. Prof. PhD
Molokanova Valentyna	Full Prof. Dr.
Nabaz Nawzad Abdullah	Dr. (Iraq)
Ohdanskyi Kyrylo	Assoc. Prof. PhD
Pysmennyi Ihor	Full Prof. Dr.
Prokopenko Leonid	Full Prof. Dr.
Ruzhevichus Yuzas	Full Prof. Dr. (Lithuania)
Serafinas Dalius	Full Prof. Dr. (Lithuania)
Serohin Sergii	Full Prof. Dr.
Serohina Tetiana	Assoc. Prof. Dr.
Starushenko Halyna	Full. Prof. PhD
Sorokina Liudmyla	Assoc. Prof. PhD.
Sorokina Natalia	Assoc. Prof. Dr.
Tarassenko Tetiana	Assoc. Prof. Dr.
Chykarenko Iryna	Full Prof., Dr.
Shpektorenko Igor	Full Prof., Dr.

Editorial office

Editor in Chief: Kvitka Sergiy

Deputies Chief Editor: Ivanova Svitlana, Serohina Tetiana,

Sorokina Natalia

Editor: Mazur Oleksandr

Contacts:

+38(050)258-83-86; +38(097)269-55-13

aspects.dnipro@gmail.com

www.aspects.org.ua

Зміст

- C. 5
Євгеній Бородин
Запровадження єдиної інформаційної системи в контексті реформування публічного управління соціальною сферою
- C. 11
Наталія Гусаревич
Актуальні питання нормативно-правового забезпечення електронного голосування в Україні
- C. 16
Геннадій Демошенко, Олександр Бардах
Цифровізація у сфері житлово-комунального господарства: загальний тренд модернізації
- C. 20
Надія Новіченко
Цифрові робочі місця в системі управління
- C. 24
Сергій Квітка
Цифрова трансформація в контексті концепції «Довгих хвиль» М. Кондратьєва
- C. 29
Сергій Корнієвський
Використання цифрової мережі публічних сервісів та послуг у процесах оцінювання спроможності територіальних громад
- C. 33
Дмитро Костенніков
Цифровізація у сфері імміграції кваліфікованих трудових ресурсів – запорука ефективного державного управління
- C. 36
Олександр Мазур
Інформаційна система контролюючого органу (RAIS) або розширена регуляторна інформаційна система (ARIS): можливості надання публічних послуг
- C. 40
Олексій Онуфрієнко
Стратегія федеральних даних: концептуальна частина «Порядку денного Президента в галузі управління» (США, 2018-2020 рр.)
- C. 44
Олександра Потапова
Перспективні вектори цифрової трансформації публічного управління у сфері освіти
- C. 47
Оксана Шеломовська
Цифровізація публічного управління вищою освітою в Україні на сучасному етапі державотворення
- C. 52
Наталія Піскоха
Цифрові механізми доступу до адміністративних послуг: мобільна цифрова валіза

Contents

- P. 5
Yevgeniy Borodin
Introduction of a Unified Information System in the Context of Reforming Public Governance in the Social Sphere
- P. 11
Gusarevych Natalia
Current Issues of Regulatory and Legal Support of Electronic Voting in Ukraine
- P. 16
Gennadii Demoshenko, Olexandr Bardakh
Digitalization in the Sphere of Housing and Communal Services: a General Trend of Modernization
- P. 20
Nadiia Novichenko
Digital Workplaces in the Management System
- P. 24
Sergiy Kvitka
Digital Transformation in the Context of the Concept of "Long Waves" M. Kondratiev
- P. 29
Sergii Kornievskiy
Use of a Digital Network of Public Services in the Processes of Assessing the Capacity of Territorial Communities
- P. 33
Dmytro Kostennikov
Digitalization in the field of immigration of skilled labor resources is the key to effective public administration
- P. 36
Oleksandr Mazur
The Regulatory Authority Information System (RAIS) or the Advanced Regulatory Information System (ARIS): opportunities to provide public services
- P. 40
Oleksii Onufriienko
Federal Data Strategy: conceptual part of "The President's management agenda" (USA, 2018-2020)
- P. 44
Oleksandra Potapova
Prospective Vectors of Digital Transformation of Public Governance in the Field of Education
- P. 47
Oksana Shelomovska
Digitalization of Public Management of Higher Education in Ukraine at the Present Stage of State-building
- P. 52
Nataliia Piskokha
Digital Mechanisms of Access to Administrative Services: Mobile Digital Suitcase

Yevgeniy Borodin

Dnipropetrovsk Regional Institute of Public Administration of the National Academy of Public Administration under the President of Ukraine (Dnipro, Ukraine)

Introduction of a Unified Information System in the Context of Reforming Public Governance in the Social Sphere

The digital transformation of various spheres of public life in Ukraine, which directly affects public administration reforms, has already been included in the agenda not only of strategic planning, but also of current practical actions of public authorities and local self-government. The issue of creating various information systems (unified information systems) to solve a wide range of problem situations in certain areas of public administration and the provision of various services by the authorities to the population is becoming important.

The purpose of the study is to determine the features of the development and implementation in Ukraine of a single information system of the social sphere as part of the state policy of digital transformation.

Keywords: *social sphere, public administration, unified information system, social policy*

Євгеній Бородин

Дніпропетровський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентові України (Дніпро, Україна)

Запровадження єдиної інформаційної системи в контексті реформування публічного управління соціальною сферою

Цифрова трансформація різних сфер суспільного життя України, що безпосередньо впливає на реформи публічного управління, вже увійшла до порядку денного не тільки стратегічного планування, але й поточних практичних дій органів державної влади та місцевого самоврядування. Важливого значення набуває питання створення різноманітних інформаційних систем (єдиних інформаційних систем) для вирішення широкого комплексу проблемних ситуацій окремих сфер публічного управління та надання органами влади різноманітних послуг населенню.

Метою дослідження є визначення особливостей розроблення та запровадження в Україні єдиної інформаційної системи соціальної сфери як складової державної політики цифрової трансформації.

Ключові слова: *соціальна сфера, публічне управління, єдина інформаційна система, соціальна політика*

В останні роки органи публічної влади різних рівнів широко практикують запровадження власних інформаційних систем, кількість яких невпинно зростає, потребуючи їх взаємної інтеграції.

Не стала виключенням й соціальна сфера

України, яка одночасно демонструє як вдалі приклади застосування інформаційних систем, так й серйозні проблеми з їх функціонуванням. Сучасна соціальна сфера України характеризується кількісними показниками, представленими в таблиці 1.

Таблиця 1

Кількісні показники сучасної соціальної сфери України
(станом на вересень 2020 р.)

Назва показника	Кількісна характеристика
Річні соціальні видатки держави	понад 860 млрд грн.
Одержувачі різних видів соціальної підтримки (пенсії, субсидії, допомоги, соціальні послуги)	майже 20 млн громадян
Адміністрування соціальної сфери	понад 70 ділових процесів; понад 60 тис. працівників; видатки понад 13 млрд грн. на рік

* складено автором на основі (Стратегія цифрової трансформації)

До основних проблем соціальної сфери Міністерство соціальної політики України віднесло наступні якісні характеристики соціальної сфери:

- ускладнена доступність громадян до отримання соціальної підтримки, у тому числі, – через корупційні прояви;
- відсутність належного інформування громадян про їх соціальні права та їх реалізацію, зокрема, регулярного інформування про надання соціальних виплат, інших видів соціальної підтримки;
- складні та непрозорі процедури розподілу та здійснення соціальних видатків;
- роздутий бюрократичний апарат, значні адміністративні видатки;
- величезний паперовий документообіг та величезні паперові архіви;
- відсутність можливості контролю операційних процесів у соціальній сфері;
- слабка, недостатня, часткова інтеграція інформаційних систем соціальної сфери з іншими державними інформаційними ресурсами (Стратегія цифрової трансформації).

Центральний орган виконавчої влади України з питань соціальної політики діагностував загальний стан справ як ускладнену доступність для громадян до соціальної підтримки, визначивши такі її основні аспекти:

- одна і та сама людина з питання

одержання різних видів соціальної підтримки має звертатися до даних органів і, як правило, особисто;

- передача звернень для розгляду до бек-офісів (часто на паперових носіях);
- можливість дистанційного звернення відсутня або обмежена;
- неможливість використання онлайн платформи.

Основними суб'єктами з боку публічної влади у цьому зв'язку визначили:

- Пенсійний фонд України;
- Фонд соціального захисту інвалідів;
- Фонд страхування України;
- Місцеві органи соціального захисту населення місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування (Стратегія цифрової трансформації).

При цьому необхідно звернути увагу на такі наслідки непорядкованості соціальної сфери як одночасне функціонування окремих фронт-офісів та бек-офісів у кожного із суб'єктів. Представники профільного міністерства оприлюднили розрахунки, які свідчать про нерациональне використання людських та фінансових ресурсів (таблиця 2).

Висновки, зроблені владою на основі аналізу фактичного стану речей, знайшли своє вираження у таких формулюваннях:

- дублювання функцій один одного;
- значний час на документообіг, часто

Таблиця 2

**Використання людських та фінансових ресурсів основними
інституціями
соціальної сфери України**

Інституція соціальної сфери	Кількість здіяних працівників	Обсяг адміністративних видатків на рік
Пенсійний фонд України	23,8 тис.	5 млрд грн.
Фонд соціального захисту інвалідів	0,5 тис.	близько 80 млн грн.
Фонд соціального страхування України	5,1 тис.	понад 1,2 млрд грн.
Місцеві органи соціального захисту населення місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування	28 тис.	понад 5 млрд грн.

* складено автором на основі (Стратегія цифрової трансформації)

на паперових носіях;

– окремі інформаційні системи, які не інтегровані між собою (Стратегія цифрової трансформації).

Одним з найголовніших результатів співставлення реальних потреб та фактичного стану справ в Україні стало визначення на державному рівні потреби створення Єдиної інформаційної системи соціальної сфери (ЄІСС). До моменту оформлення такого рішення у вигляді урядового документу подібний досвід вже набули інші ЦОВВ.

Перший варіант створення єдиної інформаційної системи для адміністрування усіх наявних видів державної підтримки українських громадян отримав назву – Єдина інформаційно-аналітична система управління соціальною підтримкою населення України (E-SOCIAL). Відповідну постанову Кабінет Міністрів

України затвердив 17 липня 2019 р. № 676. Як зазначалося в Положенні про Єдину інформаційно-аналітичну систему управління соціальною підтримкою населення України (E-SOCIAL), «E-SOCIAL – це автоматизована система, яка використовується для збору, перевірки достовірності відомостей та оброблення інформації, забезпечення доступу до даних шляхом автоматизації їх введення, зберігання, трансформації та відображення інформації про призначення, нарахування та отримання соціальних виплат, допомоги, пільг, соціальних послуг та житлових субсидій (далі – соціальна підтримка), відносин надавачів та отримувачів соціальної підтримки, а також інформації про нарахування та проведення виплат» (Положення, 2019).

До основних підсистем E-SOCIAL входять:

– класифікатор соціальної підтримки;

- підсистема автоматизації процесів;
- підсистема аналітики та звітності;
- підсистема ідентифікації та авторизації;
- підсистема керування взаємодією з отримувачами соціальної підтримки;
- підсистема керування документами;
- підсистема керування класифікаторами та довідниками;
- підсистема керування наданням соціальної підтримки;
- підсистема фінансових розрахунків;
- портал послуг;
- шлюз обміну (Положення, 2019).

Адміністратором E-SOCIAL було визначено державне підприємство «Інформаційно-обчислювальний центр Мінсоцполітики України», що мало статус уповноваженого суб'єкта, який забезпечує впровадження, підтримку (супроводження) та технічне обслуговування E-SOCIAL.

Одночасно з презентацією нової системи управління соціальною сферою уряд затвердив Положення про Єдиний державний реєстр соціальної сфери (постанова Кабінету Міністрів України від 17 липня 2019 р. № 676). Новий державний сервіс було визначено наступним чином: «Єдиний державний реєстр соціальної сфери – це автоматизована система обліку інформації про отримувачів і надавачів соціальних виплат, допомоги, пільг, соціальних послуг та житлових субсидій, інформації про відносини надавачів та отримувачів соціальної підтримки».

Передбачалося, що Єдиний державний реєстр соціальної сфери має включати: реєстр надавачів соціальної підтримки; реєстр отримувачів соціальної підтримки.

Передбачалося, що реєстри отримувачів соціальної підтримки та реєстр надавачів соціальної підтримки мають формуватися на основі інформаційно-аналітичної системи управління соціальною підтримкою населення України (E-SOCIAL).

Наступним кроком у напрямку цифрової трансформації соціальної сфери стало застосування оновленого підходу до інтеграції наявних в Україні реєстрів соціальної сфери. У 2021 р. уряд України

визначився з необхідністю створення таких інструментів публічного управління у соціальній сфері як Єдина інформаційна система соціальної сфери та Єдиний соціальний реєстр.

У Положенні про Єдину інформаційну систему соціальної сфери, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 14 квітня 2021 р. їх було визначено наступним чином:

– Єдина інформаційна система соціальної сфери – єдина комплексна інформаційно-аналітична система соціальної сфери, що призначена для накопичення, зберігання та автоматизованого оброблення інформації щодо соціального захисту населення, створена з урахуванням новітніх інформаційних та управлінських технологій, єдиних сучасних стандартів якості обслуговування заявників, можливостей вироблення ефективних організаційних і структурних рішень.

– Єдиний соціальний реєстр – загальнодержавний централізований реєстр отримувачів соціальної підтримки, створений відповідно до законодавства (Про затвердження Положення, 2021).

Складовими Єдиної інформаційної системи соціальної сфери було визначено наступні елементи: 1) єдина централізована база даних; 2) загальні підсистеми; 3) прикладні підсистеми.

Загальні підсистеми визначено у такій послідовності:

- Єдиний соціальний реєстр;
- Реєстр надавачів та отримувачів соціальних послуг;
- підсистема «Електронний бюджет»;
- підсистема «Соціальне казначейство»;
- підсистема верифікації отримувачів соціальної підтримки;
- підсистема взаємодії інституцій соціального захисту з правоохоронними органами;
- підсистема обміну даними із суб'єктами інформаційної взаємодії;
- підсистема «Єдиний соціальний процесинг»;
- Єдиний моніторинговий центр соціальної сфери;
- аналітична підсистема;

- підсистема ретроконверсії;
- підсистема дистанційного інформування;
- централізована служба технічної підтримки інституцій соціального захисту;
- юридична підсистема;
- адміністративна підсистема;
- підсистема ведення довідників та реєстрів загального призначення (Про затвердження Положення, 2021).

Інтеграційний аспект в варіанті 2021 року було детально окреслено з акцентуванням уваги на тому, що основними інформаційними системами, з яких до нової системи будуть завантажені дані мають стати такі:

- Єдиний державний автоматизований реєстр осіб, які мають право на пільги;
- автоматизована система оброблення документації з призначення та виплати допомоги на базі комп'ютерних технологій;
- програмний комплекс «Житлові субсидії»;
- Єдиний державний реєстр отримувачів житлових субсидій;
- програмний комплекс «Наш дім»;
- Єдина інформаційна база даних про внутрішньо переміщених осіб;
- Єдина інформаційно-аналітична система «Діти»;
- Централізований банк даних з проблем інвалідності;
- Єдина інформаційно-аналітична система Фонду соціального страхування;

- Єдиний інформаційний банк даних Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю щодо реєстрації роботодавців і даних про зайнятість та працевлаштування осіб з інвалідністю;
- Державний реєстр майнових об'єктів оздоровлення та відпочинку дітей (Про затвердження Положення, 2021).

Передбачено, що завантаження даних до системи може здійснюватися також з інших інформаційних систем та інформаційних ресурсів соціальної сфери. Адміністратором Єдиної інформаційної системи соціальної сфери у 2021 р. також було визначено державне підприємство «Інформаційно-обчислювальний центр Міністерства соціальної політики України».

Отже, протягом 2019 – 2021 рр. уряд України поступово запроваджує єдину інформаційну систему соціальної сфери, в основі якої є відповідний соціальний реєстр, створення якого дозволить інтегрувати розрізнені інформаційні ресурси соціального спрямування. Позитивною ознакою процесу є постійне удосконалення підходів, конкретизація завдань та поглиблення у різні аспекти проблематики. Разом з тим, має місце затримка з практичними кроками у створенні нового загальнодержавного сервісу, який має забезпечити підвищення якості публічних послуг, зменшення бюджетних витрат, в тому числі на утримання дублюючих структур.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ

- Положення про Єдину інформаційно-аналітичну систему управління соціальною підтримкою населення України (E-SOCIAL) : затверджене постановою Кабінет Міністрів України затвердив 17 липня 2019 р. № 676. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/676-2019-%D0%BF#Text>
- Про затвердження Положення про Єдину інформаційну систему соціальної сфери: постанова Кабінету Міністрів України від 14 квітня 2021 р. № 404. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/404-2021-%D0%BF#Text>
- Стратегія цифрової трансформації соціальної сфери. Бачення реформи. URL: <https://www.msp.gov.ua/files/Presentation.pdf>

REFERENCES

- Regulations on the Unified Information and Analytical System of Management of Social Support of the Population of Ukraine (E-SOCIAL): approved by the Cabinet of Ministers of Ukraine approved on July 17, 2019 № 676. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/676-2019-%D0%BF#Text>
- On approval of the Regulations on the Unified Information System of the Social Sphere: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of April 14, 2021 № 404. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/404-2021-%D0%BF#Text>
- Strategy of digital transformation of the social sphere. Vision of reform. Retrieved from <https://www.msp.gov.ua/files/Presentation.pdf>

Borodin Yevgeniy

Dr.Sc., Full Prof., <https://orcid.org/0000-0002-7331-5981>, yevgeniy_borodin@ukr.net

Стаття надійшла / Article arrived: 01.06.2021

Схвалено до друку / Accepted: 30.06.2021

Наталія Гусаревич

Дніпропетровський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентові України

Актуальні питання нормативно-правового забезпечення електронного голосування в Україні

Цифровізація визнана керівництвом української держави пріоритетним напрямком суспільно-політичного та економічного розвитку країни. Одним з актуальних питань цього процесу, відповідно до світових тенденцій, є впровадження новітніх цифрових технологій під час підготовки, проведення та адміністрування виборів, як одне із основних завдань модернізації виборчого процесу. Метою дослідження є визначення основних характеристик нормативно-правової бази щодо впровадження електронного голосування під час волевиявлення громадян в Україні, умов та напрямків її вдосконалення. Результатом є аналіз законів та підзаконних актів України, визначення недоліків правових підходів до електронного голосування на основі порівняльного аналізу основних компонентів правової бази країн, що успішно використовують цифрові технології під час виборів. Одним із основних висновків дослідження є теза, що правові зміни з впровадження цифрових технологій у виборчий процес та запровадження електронного голосування в Україні мають тривати кілька електоральних циклів та постійно переглядатися, виходячи з результатів технічних експериментів (від пробних тестувань, пілотних проєктів до повномасштабних застосувань цифрових технологій на національних виборах).

Keywords: вибори, електронне голосування, волевиявлення громадян, цифровізація, цифрові технології в електоральному процесі

Gusarevych Natalia

Dnipropetrovsk Regional Institute of Public Administration of the National Academy of Public Administration under the President of Ukraine

Current Issues of Regulatory and Legal Support of Electronic Voting in Ukraine

Digitalization is recognized by the leadership of the Ukrainian state as a priority area of socio-political and economic development of the country. One of the topical issues of this process, in accordance with world trends, is the introduction of the latest digital technologies in the preparation, conduct and administration of elections, as one of the main tasks of modernization of the electoral process. The purpose of the study is to determine the main characteristics of the legal framework for the introduction of electronic voting during the expression of will of citizens in Ukraine, the conditions and directions of its improvement. The result is an analysis of the laws and regulations of Ukraine and the identification of shortcomings in legal approaches to e-voting based on a comparative analysis of the main components of the legal framework of countries that successfully use digital technologies during elections. One of the main conclusions of the study is the thesis that legal changes in the introduction of digital technologies in the electoral process and the introduction of electronic voting in Ukraine should last several electoral cycles and be constantly reviewed based on technical experiments (from pilot tests, pilot projects to full-scale digital technologies) in national elections).

Ключові слова: elections, electronic voting, citizens' will, digitalization, digital technologies in the electoral process

На сьогодні в Україні розвиток електронної демократії в т.ч. впровадження технологій електронних виборів перебуває на стадії зародження.

Навіть проведення пілотного проєкту з електронного голосування на місцевих виборах у жовті 2020 року, стало неможливим у зв'язку із відсутністю нормативно-правового врегулювання цього процесу та незадовільним станом державної ІТ-інфраструктури, що унеможливило технічне створення «паралельного цифрового виборчого округу» (Чи потрібні Україні електронні вибори, 2020).

Проте, в умовах всеохоплюючої цифрової трансформації суспільства та публічного управління (Квітка et al., 2020) створення відкритого цифрового ринку, впровадження цифрових технологій, цифрових інновацій в інститути партисипативної демократії, в т.ч. у виборчий процес є однією із умов успішного виконання Україною зобов'язань, пов'язаних із підписанням Угоди про асоціацію з Європейським Союзом (Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки ..., 2020).

Центральна виборча комісія, починаючи з 2004 року намагається запровадити електронну систему виборів для окремих категорій виборців (наприклад, за інклюзивною ознакою) або окремих дільниць (наприклад, закордонних), але далі обговорень щодо їх практичної реалізації на загальнодержавному рівні нічого не було зроблено.

Оскільки протягом останніх двох років цифровізація України визнана одним із пріоритетних напрямків державного розвитку, нещодавно питання запровадження електронного голосування під час волевиявлення громадян було включено до деяких розпорядчих нормативних актів. Так, зокрема Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 січня 2018 р. № 67-р було схвалено «Концепцію розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки», де однією із головних складових розвитку електронної демократії визначено е-голосування та у плані заходів на виконання документу

передбачено розроблення акта Кабінету Міністрів України про реалізацію проєктів цифрової трансформації у сфері електронної демократії. (Про схвалення концепції розвитку..., 2018).

Указом Президента України «Про деякі заходи щодо поліпшення доступу фізичних та юридичних осіб до електронних послуг» від 29.07.2019 № 558/2019 визначено одним із завдань Кабінету Міністрів України: «Опрацювання у взаємодії з Центральною виборчою комісією питання щодо можливості запровадження електронного голосування під час виборів, референдуму». (Про деякі заходи..., 2019).

Відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження плану заходів щодо реалізації Концепції розвитку електронної демократії в Україні на 2019—2020 роки» від 12.06.2019р. № 405-р Державному агентству з питань електронного урядування, Мін'юсту та Центральній виборчій комісії (за згодою) було доручено розробити та подати в установленому порядку проєкт Закону України «Про електронне голосування» (Про затвердження плану ..., 2019).

Також, Центральна виборча комісія затвердила Постанову «Про Стратегічний план Центральної виборчої комісії на 2020 - 2025 роки» від 11.06.20р. № 102, де однією із стратегічних цілей визначено «Впровадження новітніх технологій у виборчий процес» для досягнення якої передбачено у планах дій проведення аналізу можливості впровадження новітніх технологій у виборчий процес, їх пілотування та впровадження практик, визнаних успішними. (Про стратегічний план Центральної виборчої комісії..., 2020).

А вже на початку 2021 року законодавець у Законі України «Про всеукраїнський референдум» передбачив саму можливість проведення електронного голосування (Про всеукраїнський референдум..., 2021). Ці норми однак набудуть чинності лише після ухвалення окремого відповідного законодавчого акту, що передбачає електронне голосування в Україні загалом.

Слід також зазначити, що у Виборчому кодексі України, прийнятому Верховною Радою України наприкінці 2019 року

статтю 18 передбачена можливість використання інноваційних технологій, технічних та програмних засобів під час організації та проведення виборів у формі проведення експерименту або пілотного проекту лише стосовно:

- голосування виборців на виборчій дільниці за допомогою технічних засобів та програмних засобів (машинне голосування);

- проведення підрахунку голосів виборців за допомогою технічних засобів для електронного підрахунку голосів;

- складання протоколів про підрахунок голосів, підсумки та результати голосування з використанням інформаційно-аналітичної системи. (Виборчий кодекс України..., 2019).

На початку 2020 року почала працювати робоча група Комітету з питань цифрової трансформації з народних депутатів України, представників Центральної виборчої комісії та Міністерства цифрової трансформації з метою обговорення перспектив законодавчого та практичного впровадження електронного-голосування. (Плануємо запровадити..., 2020).

Проте наразі до Верховної Ради України не подано жодного проекту Закону, який би врегулював правові питання застосування електронного голосування як способу волевиявлення громадян, навіть в межах пілотного проекту.

Більш того, провальна державна інформаційна політика щодо впровадження новітніх технологій у виборчий процес привела до офіційного звернення у літку поточного року кількох десятків громадських організацій, які висловили занепокоєння намірами Міністерства цифрової трансформації провести пілотне інтернет-голосування під час місцевих виборів.

Відповідну заяву поширила Міжнародна фундація виборчих систем (IFES) (Спільна заява щодо пілотування..., 2020). На думку підписантів звернення, наразі зарано проводити подібне тестування, оскільки пілотування цієї технології без достатньої підготовки може завдати шкоди цілісності та успішності виборчого процесу. Хоча, на думку більшості експертів, основною проблемою не реалізації пілотного проекту з електронного голосування було саме

відсутність законодавчого врегулювання самої процедури та її наслідків для встановлення результатів волевиявлення громадян.

Тому аналіз проведених заходів української влади щодо започаткування та впровадження цифрових технологій у виборчий процес, говорить, що успішність цього процесу залежить, в першу чергу, не від рівня технічного розвитку та ступеня захищеності електронного голосування, а від якості законодавчої бази країни, що регламентує питання застосування нових виборчих технологій та довіри громадян до органів державної влади в цілому.

На сьогодні правова база країн, що успішно використовують цифрові технології під час виборів складається з двох компонентів: імплементованих міжнародних правових інструментів та національної нормативно-правової бази.

Міжнародно-правова база, що регламентує питання виборчого процесу та є актуальною під час розробок нормативного регулювання цифрових рішень поділяється на універсальні міжнародно-правові документи (Загальна декларація прав людини, Міжнародний пакт про громадянські та політичні права), регіональні документи (Європейська конвенція з прав людини, Хартія основних прав ЄС), авторитетні тлумачення зазначених конвенцій, прецедентне право міжнародних судів, звіти за результатами спостереження за виборами ОБСЄ/БДПЛ, ПАРЕ, рекомендації з використання цифрових рішень, зокрема Ради Європи. Всі ці документи містять правові норми на які можуть спиратися відповідні органи законодавчої ініціативи для розробки правової бази щодо нових виборчих технологій на національному рівні. (Використання міжнародних виборчих стандартів..., 2017).

Проте детальне врегулювання кожного етапу виборчого процесу має національну прерогативу. Як правило, основні принципи виборів закріплені в конституції та/або спеціалізованому національному законодавстві держави. Досвід інших країн також показує, що невірні прописані норми, що регламентують використання цифрових виборчих технологій можуть привести

до визнання їх неконституційними. Так, наприклад, у 2009 році Конституційний суд Німеччини постановив, що інтернет-голосування є неконституційним та таким, що порушує принцип публічності, оскільки він вимагає щоб всі етапи виборів, включаючи голосування та підрахунок голосів підлягали громадській перевірці та не потребували спеціальних знань. (Впровадження електронного голосування, 2011).

Можна зробити висновок, що правові зміни з впровадження цифрових технологій у виборчий процес та запровадження електронного голосування в Україні мають тривати кілька електоральних циклів та постійно переглядатися, виходячи з результатів технічних експериментів (від пробних тестувань, пілотних проєктів до повномасштабних застосувань цифрових технологій на національних виборах).

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ

- Виборчий кодекс України 19.12.2019 № 396-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/396-20>
- Використання міжнародних виборчих стандартів. Посібник Ради Європи для громадських організацій, (2017). URL: <https://tm.coe.int/using-international-election-standards-ukr-web/168077d48b>
- Впровадження електронного голосування. Програми документ Міжнародного інституту демократії і сприяння виборам (IDEA), (2011). URL: <https://www.idea.int/sites/default/files/publications/introducing-electronic-voting-essential-considerations-UK.pdf>
- Квітка, С., Новіченко, Н., Гусаревич, Н., Піскоха, Н., Бардах, О., & Демощенко, Г. (2020). Перспективні напрямки цифрової трансформації публічного управління. *Аспекти публічного управління*, 8(4), 129-146. <https://doi.org/10.15421/152087>
- Плануємо запровадити електронне голосування на виборах. URL: <https://thedigital.gov.ua/news/planuemozaprovaditi-elektronne-golosuvannya-na-viborakh>
- Про всеукраїнський референдум. Закон України 26.01.2021 № 1135-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/1135-20>
- Про деякі заходи щодо поліпшення доступу фізичних та юридичних осіб до електронних послуг. Указ Президента України від 29.07.2019 № 558/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/558/2019#Text>
- Про затвердження плану заходів щодо реалізації Концепції розвитку електронної демократії в Україні на 2019—2020 роки. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 12.06.2019р. № 405-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/405-2019-%D1%80#Text>
- Про Стратегічний план Центральної виборчої комісії на 2020 - 2025 роки. Постанова Центральної виборчої комісії від 11.06.2020. № 102. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0102359-20#n10>
- Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17.01.2018. № 67-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80#Text>
- Спільна заява щодо пілотування Інтернет-голосування під час місцевих виборів у жовтні 2020 року від 1 липня 2020 року. URL: https://ifesukrain.org/news/spilna-zayava-shhodo-pilotuvannya-internet-golosuvannya-pid-chas-miszzevyh-vyboriv-u-zhovtni-2020-roku/?fbclid=IwAR1VPOY1wsAS4iwn1Qs9ztuG9_52ciMPBArrG0aLXLHYCR_h3ZpaQOpPW7I
- Чи потрібні Україні електронні вибори? Влада розглядає можливість проведення виборів в електронній формі. Чи готова країна до такого формату голосування? URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2020/12/9/668969/>

REFERENCES

- About some measures to improve the access of individuals and legal entities to electronic services. Decree of the President of Ukraine of July 29, 2019 № 558/2019. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/558/2019#text>
- About the all-Ukrainian referendum. Law of Ukraine 26.01.2021 № 1135-IX Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/1135-20>
- Does Ukraine need electronic elections? Authorities are considering holding elections electronically. Is the country ready for such a voting format? Retrieved from <https://www.althoughda.com.ua/columns/2020/12/9/668969/>
- Electoral Code of Ukraine 12/19/2019 № 396-IX. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/396-20>
- Introduction of electronic voting. Policy Paper of the International Institute for Democracy and Election Promotion (IDEA), (2011). Retrieved from <https://www.idea.int/sites/default/files/publications/introducing-electronic-voting-essential-considerations-UK.pdf>

- Joint Statement on Piloting Internet Voting in the October 2020 Local Elections of July 1, 2020. Retrieved from <https://ifesukraine.org/news/spilna-zayava-shhodo-pilotuvannya-internet-golosuvannya-pid-chas-miscevyh-vyboriv-u-zhovtni-2020-roku/?fbclid=IwAR1VPOYlwsAS4iwn1Qs0aLci>
- Kvitka, S., Novichenko, N., Gusarevich, N., Piskokha, N., Bardakh, O., & Demoshenko, G. (2020). Promising directions of digital transformation of public administration. *Aspects of Public Administration*, 8 (4), 129-146. <https://doi.org/10.15421/152087>
- On approval of the action plan for the implementation of the Concept of e-democracy development in Ukraine for 2019-2020. Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated June 12, 2019 № 405-r. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/405-2019-%d1%80#text>
- On approval of the Concept of development of the digital economy and society of Ukraine for 2018-2020 and approval of the action plan for its implementation. Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated January 17, 2018. № 67-r. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%d1%80#text>
- On the strategic Plan of the Central Election Commission for 2020-2025. Resolution of the Central Election Commission of June 11, 2020. № 102. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0102359-20#n10>
- Use of international election standards. Council of Europe Handbook for NGOs, (2017). Retrieved from <https://rm.coe.int/using-international-election-standards-ukr-web/168077d48b>
- We plan to introduce electronic voting in elections. Retrieved from <https://thedigital.gov.ua/news/planuemo-zaprovaditi-elektronne-golosuvannya-na-viborakh>

Gusarevych Natalia

Ph.D. Student, <https://orcid.org/0000-0003-1109-181X>, nvgdnipro@gmail.com

Стаття надійшла / Article arrived: 03.06.2021

Схвалено до друку / Accepted: 30.06.2021

Gennadii Demoshenko, Olexandr Bardakh

Dnipropetrovsk Regional Institute of Public Administration National Academy of Public Administration under the President of Ukraine

Digitalization in the Sphere of Housing and Communal Services: a General Trend of Modernization

The purpose of the article is to determine the directions of digitalization of enterprises in the sphere of housing and communal services, which are already in demand and which in the future can give a high positive effect. The relevance of the topic is due to the fact that the general trend of development of the economy and society significantly changes the conditions and mechanisms of work of enterprises of housing and communal services. Digital technologies can provide high security, smooth operation of all municipal services and, more importantly, help to reduce costs and improve the quality of services.

The article redistributes the main tasks and directions of digitalization of housing and communal services. Also considered are client services that are most often used in the work of enterprises of housing and communal services.

It is concluded that digitalization will solve both the old problems associated with paying for utilities and the problems associated with the coronavirus pandemic. The author emphasizes that digital modernization is not a cost, but an investment that ultimately allows you to provide a better service at a lower price, thereby increasing the profitability of production activities.

Keywords: digitalization, digital transformation, housing and communal services, utilities, municipal management, customer services

Геннадій Демошенко, Олександр Бардах

Дніпропетровський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентові України

Цифровізація у сфері житлово-комунального господарства: загальний тренд модернізації

Актуальність теми пов'язана з тим, що загальний тренд розвитку економіки і суспільства істотно змінює умови і механізми роботи підприємств житлово-комунального господарства. Цифрові технології можуть забезпечити високу безпеку, злагоджену роботу всіх муніципальних служб і допомагають скорочувати витрати і підвищувати якість послуг.

Мета дослідження - визначити напрямки та механізми цифровізації підприємств сфери житлово-комунального господарства, які вже використовуються, і ті, які в перспективі можуть дати високий позитивний ефект.

У статті визначені основні завдання та напрямки цифровізації житлово-комунального господарства. Також розглянуті клієнтські сервіси, які найбільш часто використовуються в роботі підприємств житлово-комунального господарства. Зроблено висновок про те, цифровізація дозволить вирішити як старі проблеми, які пов'язані з оплатою комунальних послуг, так і сучасні виклики, пов'язані з пандемією коронавірусу. Автор підкреслює, що цифрова модернізація, це не витрати, а інвестиції, що дозволяють, в результаті, надавати більш якісні послуги за нижчою ціною, тим самим підвищуючи рентабельність виробничої діяльності.

Ключові слова: цифровізація, цифрова трансформація, житлово-комунальне господарство, комунальні послуги, муніципальне управління, клієнтські сервіси

Загальний тренд цифрової трансформації зачіпає в більшій чи меншій мірі всі галузі економіки та суспільства і сфера житлово-комунального господарства (ЖКГ) не виняток. Цифрові технології можуть забезпечити високу безпеку, злагоджену роботу всіх муніципальних служб і, що ще важливіше, допомагають скорочувати витрати і підвищувати якість послуг.

В Україні останні 5 років цифрові технології стають все більш потрібними в сфері ЖКГ і сприяють підвищенню ефективності роботи комунальних підприємств.

Мета даної роботи полягає у тому, щоб визначити напрямки цифровізації підприємств сфери житлово-комунального господарства, які вже затребувані і які в перспективі можуть дати високий позитивний ефект.

Огляд літератури. Говорити про цифровізацію галузі ЖКГ можна тільки в рамках стратегічного планування її розвитку. У більшості робіт вітчизняних вчених відзначається, що саме цифровізація, застосування інноваційних, раніше відсутніх технологій для підвищення якості прийнятих рішень і послуг, в тому числі для підвищення ефективності раніше виконаної автоматизації, є трендом, що визначає найближчі перспективи розвитку муніципальної сфери взагалі і житлово-комунального господарства в тому числі (Деміхов, Лук'яніхін, & Теліженко, 2015; Квітка et al, 2020; Топчій, 2020).

Перед муніципальним управлінням з перших кроків цифровізації постали 4 основні завдання. По-перше, оптимізація процесів управління - зниження втрат, зниження непрямих і накладних витрат в тарифах. По-друге, зменшення обсягу дебіторської заборгованості та яка виникає в результаті неї додаткового фінансового навантаження на комунальні підприємства. По-третє, забезпечення прозорості галузі для громадського контролю та регулювання. По-четверте, формування бази повних, достовірних і актуальних даних - про стан комунальних фондів, якість надаваних послуг, обсяги споживання і споживачах житлово-

комунальних послуг.

З практики цифровізації безпосереднього управління підприємствами ЖКГ можна виділити три основні напрями роботи:

- ефективно управління виробництвом;
- облік споживання;
- організація клієнтських онлайн сервісів.

Успішна робота в цих напрямках з використанням цифрових технологій в непростий епідеміологічної та соціально-економічної ситуації, дозволяє знизити витрати і мінімізувати як виробничі ризики, так і ризики споживачів, для яких пріоритетними стають умови безконтактного замовлення або отримання послуг.

Також важливим напрямком в роботі ЖКГ є мінімізація трудових витрат і витрат робочого часу співробітників виробничого блоку ЖКГ. Це стосується роботи із заявками з технічного обслуговування мереж, благоустрою, ліквідації нештатних ситуацій за рахунок застосування засобів цифровізації. Керівники робочих бригад можуть видавати завдання своїм підлеглим безпосередньо з програмного комплексу, диспетчери аналізувати використання транспорту, який був задіяний при роботах. При цьому всі стадії робіт підкріплюються фото-, відео-, аудіофайлами. Дані вводяться і зберігаються в одній програмно-апаратній платформі. Таким чином, можливо оперативно отримати інформацію і контент, наприклад, по аварійній ситуації, яка сталася кілька місяців тому. Можливий також цифровий функціонал для обхідників районів з внесенням даних і подальшим плануванням заходів попереджувального характеру.

Ефективною платформою для цифровізації роботи і послуг підприємств ЖКГ залишається концепція "Smart City". Практичним виявом реалізації цієї концепції є проект по "розумному" обліку комунальних ресурсів за допомогою цифрових загально будинкових приладів з дистанційною передачею даних. Це обладнання дозволяє не тільки в режимі реального часу спостерігати за подачею і розбором споживачами комунального

ресурсу, але і проводити аналіз водо-, тепло-, електроспоживання за попередні періоди часу (місяць, рік), щодо даних, що надходять. Основна перевага від такого впровадження - підвищення точності комерційного і технічного обліку за рахунок отримання даних в режимі реального часу, проходження повного циклу від вибору пілотної зони і монтажу до отримання інформації в цифровій платформі. Створюється можливість більш точно управляти режимами роботи комунальних мереж і обладнання, що природним чином позначається на якості послуги для кінцевого споживача.

Слід зазначити, що для компаній, що працюють в сфері ЖКГ використання цифрових технологій є конкурентною перевагою. Зараз існує тенденція до консолідації ринку управління багатоквартирними будинками. У цих умовах за рахунок масштабування управлінських і технологічних рішень "оцифровані" компанії підвищують ефективність операційної діяльності та рентабельність, оптимізують процеси. Тому все більше число керівників починають сприймати "цифровізацію" не як прикре додаткове навантаження, а як можливість підвищення своєї ефективності і конкурентоспроможності.

Для реалізації цих цілей важливим етапом цифровізації стає впровадження цифрових сервісів для кінцевого споживача з метою максимального отримання послуг онлайн. У багатьох містах розвиваються і удосконалюються різні клієнтські сервіси:

- електронна черга;
- проведення онлайн розрахунків через опцію "Особистий кабінет" на сайті підприємств;
- докладний електронний каталог комунальних послуг;
- сервіс "Електронна приймальня", що дозволяє задати питання директору або керівнику у напрямку і самостійно відстежити статус своєї заявки;
- електронний сервіс самопомоги
- блок відповідей на типові запитання, в тому числі і що стосуються отримання онлайн послуг і проведення розрахунків в особистому кабінеті;

- оформлення заявки онлайн на установку, опломбування та перевірку приладів обліку.

Зазначені сервіси використовуються не повсюдно, але зустрічаються в багатьох містах країни, де керівництво органу місцевого самоврядування приділяє питанням цифрової інформації належну увагу (Цифровізація житлово-комунального господарства, 2020). Однак є й такі цифрові технології, які зараз можна вважати скоріше потенційними можливостями. До таких належить, наприклад, передача інформації в голосовому режимі. Для клієнтів це мінімум витрат часу, для компаній - розвантаження ресурсів кол-центру. Запуск голосового сервісу дозволить клієнтам самостійно спілкуватися з електронним помічником. З цієї точки зору перспективним можна вважати застосування цифрових двійників, чат-ботів, автоматизації праці працівників за рахунок застосування штучного інтелекту і роботизації, впровадження мобільного додатка по послугах і сплатах в єдиній системі розрахунків.

Висновки.

Незважаючи на появу різних нових цифрових можливостей, основним напрямком цифрової трансформації сфери ЖКГ, є подальша цифровізація систем обліку споживання, впровадження нових прототипів цифрових приладів обліку. При цьому, слід враховувати, що цифрова модернізація, це не витрати, а інвестиції, що дозволяють, в результаті, надавати більш якісні послуги за нижчою ціною, тим самим підвищуючи рентабельність виробничої діяльності і конкурентоспроможність підприємств.

В економічній ситуації, що склалась в Україні, гострою проблемою залишається своєчасність оплати комунальних послуг. Підприємства ЖКГ витрачають отримані від споживачів гроші на поточні і капітальні ремонти, оплату електроенергії, паливо для спецтехніки і машин аварійних бригад, модернізацію мереж. Скорочення фінансових надходжень може призвести до зниження якості їх роботи. Тим часом, в умовах пандемії COVID 19, наприклад, вода стає однією з базових цінностей

- в разі виникнення аварії на мережі водопостачання небезпека зараження багаторазово збільшується за банальним побутовим причин. Не менш важливими є й інші комунальні послуги від електропостачання до вивезення сміття, від благоустрою до роботи громадського транспорту. Враховуючі сучасні виклики, що пов'язані з пандемією коронавірусу, на наш погляд, запорукою успіху системи ЖКГ може бути тільки якнайшвидша цифровізація всіх механізмів і процесів в комунальному господарстві громад.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ

- Деміхов, О. І., Лук'янихін, В. О., & Теліженко, О. М.. Світовий досвід державного регулювання механізмів розвитку житлово-комунального господарства. *Аспекти публічного управління*. 2015, 3(11-12), С.109-117. DOI: <https://doi.org/10.15421/151599>
- Квітка, С., Новіченко, Н., Гусаревич, Н., Піскоха, Н., Бардах, О., & Демошенко, Г.. Перспективні напрямки цифрової трансформації публічного управління. *Аспекти публічного управління*. 2020, 8(4), С.129-146. DOI: <https://doi.org/10.15421/152087>
- Топчій О. О. Інвестиційне забезпечення розвитку та модернізації житлово-комунального господарства міських агломерацій: регіональні особливості. *Український журнал прикладної економіки*. 2020. 5(2), С. 115–121.
- Цифровізація житлово-комунального господарства на прикладі КП «МУЖКГ Чорноморської міської ради» (2020). - URL: <https://intelserv.net.ua/blog/material/id/91>

REFERENCES

- Demikhov, O.I., Lukyanikhin, V.O., & Telizhenko, O.M. (2015). World experience of state regulation of mechanisms of development of housing and communal services. *Public Administration Aspects*, 3 (11-12), 109-117. <https://doi.org/10.15421/151599>
- Digitization of housing and communal services on the example of KP "MUZHKG Black Sea City Council" (2020). Retrieved from <https://intelserv.net.ua/blog/material/id/91>
- Kvitka, S., Novichenko, N., Gusarevich, N., Piskokha, N., Bardakh, O., & Demoshenko, G. (2020). Perspective directions of digital transformation of public administration. *Public Administration Aspects*, 8 (4), 129-146. <https://doi.org/10.15421/152087>
- Topchiy, O.O. (2020) Investment support for the development and modernization of housing and communal services of urban agglomerations: regional features. *Ukrainian Journal of Applied Economics*. 5(2), 115–121.

Demoshenko Gennadii

Ph.D. Student, <https://orcid.org/0000-0001-8739-1996>, demoshenko@dridu.dp.ua

Bardakh Olexandr

Ph.D. Student, alebard1961@gmail.com

Стаття надійшла / Article arrived: 05.06.2021

Схвалено до друку / Accepted: 30.06.2021

Nadiia Novichenko

Dnipropetrovsk Regional Institute of Public Administration of the National Academy of Public Administration under the President of Ukraine (Dnipro, Ukraine)

Digital Workplaces in the Management System

The digital transformation of public administration leads to a change in the organization of the work of public servants. With this in mind, the task is to use the experience of digitalization of management in business. In particular, this concerns the creation of digital jobs in public administration bodies.

Conceptual approaches to the definition of the term "digital workplace" are considered, some issues of organization of a new management system and encouragement of employees to perform their duties more effectively and meet the needs of consumers of administrative services are analyzed.

It is noted that the digital workplace gives employees the opportunity to access applications and data in real time on any device from anywhere, regardless of where the information is stored: in cloud services or in a data center.

Keywords: *digital workplace, digital transformation, public administration, digital technologies in public administration*

Надія Новіченко

Дніпропетровський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентові України (Дніпро, Україна)

Цифрові робочі місця в системі управління

Цифрова трансформація публічного управління спричиняє необхідність зміни в організації роботи публічних службовців. З огляду на це, постає завдання використання досвіду цифровізації управління в бізнесі. Зокрема це стосується створенню цифрових робочих місць в органах публічного управління.

Розглянуто концептуальні підходи до визначення терміну «цифрове робоче місце», проаналізовані деякі питання організації нової системи управління та заохочення службовців до більш ефективного виконання своїх обов'язків та задоволення потреб споживачів адміністративних послуг.

Відзначено, що цифрове робоче місце дає співробітникам можливість доступу до додатків та даних у режимі реального часу на будь-якому пристрої з будь-якого місця, незалежно від того, де зберігається інформація: у хмарних сервісах або в центрі обробки даних.

Ключові слова: *цифрове робоче місце, цифрова трансформація, публічне управління, цифрові технології у публічному управлінні*

Цифрова трансформація, як управління є впровадження технології глобальний тренд розвитку суспільства цифрового робочого місця.

(Квітка, 2020), безпосередньо впливає В Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України (Про схвалення Концепції, 2018) прямо й на організацію роботи управлінців як у бізнесі, так і в сфері публічного управління. Одним з новітніх цифрових передбачено створення цифрових робочих механізмів удосконалення якості місць, як один з напрямків цифровізації

економіки та суспільства. У документі дається визначення терміну «цифрове робоче місце» (далі – ЦРМ), під яким розуміється віртуальний еквівалент фізичного робочого місця, котрий вимагає належної організації, користування та управління, оскільки воно має стати запорукою підвищеної ефективності працівників та створення для них більш сприятливих умов праці.

Зазначено, що в умовах цифрової трансформації робочі місця перестають бути прив'язаними до фізичних місць. Вони стають «цифровими», віртуальними, мобільними, тобто такими, що не потребують постійного перебування працівника на робочому місці. Концепція «цифрових робочих місць» поширюється надзвичайно швидко у бізнес-середовищі та позитивно сприймається переважною більшістю працівників, яким подобаються гнучкі способи роботи, можливість працювати вдома, на відпочинку, тобто з будь-якого місця.

У публічній сфері ЦРМ має сприяти гнучкості в методах виконання посадових обов'язків публічними службовцями, стимулювати їх спільну роботу та взаємодію, підтримувати децентралізовані та мобільні робочі середовища, використовувати різні цифрові технології для роботи. Перевагами цифрових робочих місць є зменшення витрат на апаратне забезпечення, офісні приміщення, відрядження та багато інших, які виявляються під час практичного впровадження в конкретних умовах.

Таким чином на державному рівні в загальному вигляді визначено стратегію створення ЦРМ. В основі такої стратегії лежить розуміння того, що єдина постійна складова у сучасному соціальному середовищі це його зміна. Цифрова трансформація змінила принципи структурування в організаціях та способи управління суспільством. Хмарні сервіси прискорили темпи таких змін і водночас створили нові схеми роботи, які змінюють минулі організаційні моделі (Квітка et al, 2020). Працівники мають можливість працювати де, коли та у зручний для них спосіб. Для цього і потрібні ЦРМ.

Насьогодні активно розробляються

концептуальні підходи до «цифрового робочого місця» та його ролі в організації роботи (digital workplace). Зокрема, під цифровим робочим місцем розуміється віртуальний еквівалент фізичного робочого місця. Він вимагає ретельного планування та управління у зв'язку з його фундаментальною роллю у ефективності, залученості та здоровому робочому кліматі (Marshall, 2020).

Поширеним є підхід, відповідно до якого ЦРМ – це інтегрована технологічна платформа, призначена для доставки додатків, даних та десктопів, а також керування такою доставкою. Воно дає співробітникам можливість доступу до додатків та даних у режимі реального часу на будь-якому пристрої з будь-якого місця, незалежно від того, де зберігається інформація: у хмарних сервісах або в центрі обробки даних. Найбільш успішні рішення для ЦРМ забезпечують відповідні відділи цифровізації, які мають надавати кінцевим користувачам можливості уніфікованої, контекстної та безпечної роботи. (Citrix, 2022).

Видимі частини ЦРМ – це технології та методи роботи, які дозволяють людям об'єднуватися, спілкуватися та взаємодіяти, не обов'язково перебуваючи віч-на-віч. ЦРМ включає всі технології, які люди використовують з метою виконання роботи. Ці технології варіюються від HR-додатків до електронної пошти, миттєвих повідомлень, корпоративних соціальних комунікацій та віртуальних зустрічей, інтранету та веб-конференцій. Тим не менш, саме акцент на співробітника робить ЦРМ чимось більшим, ніж просто збірним терміном для всіх зазначених технологій. Ефективне ЦРМ відокремлює роботу від фізичного розташування протягом більшої частини часу. Подібне «звільнення» людини має низку важливих наслідків не лише для того, де працюють люди, але й для того, як формуються команди та як люди збираються разом, щоб вирішити локальні проблеми.

Коли йдеться про ЦРМ, необхідно говорити, швидше за все, про нову стратегію організації роботи, яка поєднує в собі цифрові інструменти, місця, стилі роботи, культуру та навички,

необхідні співробітникам (службовцям) для оптимального виконання роботи та обслуговування клієнтів (громадян) нових в умовах цифрового суспільства, що формується. За рахунок орієнтування робочого середовища на працівника стратегія використання ЦРМ дозволяє збільшити ефективність роботи завдяки використанню інтуїтивно зрозумілих та зручних інструментів та процесів. Таких інструментів дуже багато – від мобільних пристроїв та засобів для спільної роботи, до інтелектуальних систем та програм заохочення співробітників.

Очевидно, що цифрова трансформація призводить до модернізації технологій та перегляду процесів управління. Багато організацій розуміють, що в сучасному мінливому середовищі недостатньо просто підтримувати залучення співробітників. Стратегія використання ЦРМ скоріше орієнтована на збільшення гнучкості співробітників. Вона враховує методи роботи працівників, необхідні їм цифрові інструменти, навички, які вони мають розвивати, а також нову культуру праці. Саме комплексний підхід до створення ЦРМ місць допомагає організаціям забезпечити гнучкість команди, покращити взаємодію та збільшити залученість працівників за рахунок підвищення зручності їх роботи. Звичайно, мета будь-якої стратегії використання ЦРМ полягає у підвищенні зручності клієнтів – споживачів послуг. Проте, співробітники з більшою готовністю взаємодіють та беруться за складні проекти, якщо їхня робота їм подобається.

Інтелектуальні ЦРМ також можуть сприяти формуванню нового підходу до командної взаємодії, оскільки можуть забезпечувати ефект присутності поєднуючи такі цифрові елементи, як доповнена, віртуальна та змішана реальність, з іншими зоровими, слуховими та тактильними сенсорними елементами. Завдяки цьому виникає відчуття реальної присутності, яке може збільшити залучення віртуальних співробітників.

Ще однією перевагою ЦРМ є те, що платформи залучення працівників, системи заохочення та винагороди

працівників можуть покращити їх робочий настрій. Технології штучного інтелекту, у тому числі віртуальні співрозмовники, віртуальні помічники та діалогові інтерфейси користувача, можуть допомогти співробітникам працювати інтелектуальніше і швидше завдяки автоматизації рутинних завдань. Цифрові системи, що використовують машинне навчання, можуть у запобіжному порядку надавати змістовий контент та консультації. Інтелектуальні внутрішні кадрові інструменти можуть використовувати алгоритми зіставлення, щоб знаходити відповідні навички та ролі для конкретного проекту. Поєднання всіх цих елементів допомагає співробітникам краще бачити зміст своєї роботи та ефективніше взаємодіяти з колегами, що також збільшує їхню залученість до робочого процесу.

Розуміння стратегії використання ЦРМ варіюється між організаціями. Тим не менш, по своїй суті вона включає три основні елементи: орієнтованість на людину; технології, що дозволяють її реалізувати; управління та проектування.

Використання ЦРМ надає організаціям комплекс із п'яти можливостей:

- комунікації та залучення співробітників;
- сумісна праця;
- пошук та обмін знаннями;
- бізнес-додатки (орієнтовані на процеси, а також сервіси самообслуговування);
- мобільність – можливість працювати у потрібний час у потрібному місці.

Для забезпечення цих можливостей необхідні такі складові:

- стратегічне планування;
- операційне управління;
- проактивне залучення користувачів;
- високий рівень зручності на основі досвіду користувача;
- надійна, безпечна та гнучка технологія.

Підсумовуючи, слід відзначити, що модель ЦРМ за своєю сутністю є недирективною. Це означає що в організації не обов'язково мати корпоративну мережу, мобільні програми

чи інші технології. Вони необхідні, але згодом змінюватимуться відповідно до слід врахувати, що технології, які перебігу цифрової трансформації та зміни використовуються для надання послуг, ролі та функцій організації.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ

- Квітка, С. (2020). Цифрові трансформації як сучасний тренд періодичного циклу розвитку суспільства. Збірник наукових праць Національної академії державного управління при Президентові України. Спецвипуск. 2020. С. 131–134. <http://doi.org/10.36.030/2664-3618-2020-si-131-134>
- Квітка, С., Новіченко, Н., Гусаревич, Н., Піскоха, Н., Бардах, О., & Демосенко, Г. (2020). Перспективні напрямки цифрової трансформації публічного управління. *Аспекти публічного управління*, 8(4), 129-146. <https://doi.org/10.15421/152087>
- Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17 січня 2018 р. № 67-р - URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-p#Text>
- Citrix. Цифрові робочі місця. (2022). URL: <https://www.citrix.com/ru-ru/solutions/digital-workspace/what-is-digital-workspace.html>
- Marshall, S. (2020) The Digital Workplace Defined. URL: <https://www.cmswire.com/cms/social-business/what-a-digital-workplace-is-and-what-it-isnt-027421.php>

REFERENCES

- About the concept of the development of the digital economy and the welfare of Ukraine for 2018-2020. Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine on September 17, 2018, No. 67-r. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-r#Text>
- Kvitka, S. (2020). Digital transformations as a modern trend of the periodic cycle of society development. Collection of scientific works of the National Academy of Public Administration under the President of Ukraine. Special issue. 2020. S. 131–134. <http://doi.org/10.36.030/2664-3618-2020-si-131-134>
- Kvitka, S., Novichenko, N., Gusarevich, N., Piskokha, N., Bardakh, O., & Demoshenko, G. (2020). Promising directions of digital transformation of public administration. *Public Administration Aspects*, 8 (4), 129-146. <https://doi.org/10.15421/152087>
- Citrix. Digital jobs. (2022). Retrieved from <https://www.citrix.com/en-ru/solutions/digital-workspace/what-is-digital-workspace.html>
- Marshall, S. (2020) The Digital Workplace Defined. Retrieved from <https://www.cmswire.com/cms/social-business/what-a-digital-workplace-is-and-what-it-isnt-027421.php>

Novichenko Nadiia

Ph.D. Student, <https://orcid.org/0000-0002-2958-3508>, novichenko@dridu.dp.ua

Стаття надійшла / Article arrived: 05.06.2021

Схвалено до друку / Accepted: 30.06.2021

Sergiy Kvitka

Dnipropetrovsk Regional Institute of Public Administration National Academy of Public Administration under the President of Ukraine (Dnipro, Ukraine)

Digital Transformation in the Context of the Concept of "Long Waves" of M. Kondratiev

The urgency of the topic is related to the intensification of the digital transformation of society in connection with the beginning of the global economic crisis. The purpose of this work is to substantiate that this process is not another stage in the development of the information society, but is a new stage in the development of mankind.

The phenomenon of digital transformation is considered on the basis of the concept of "Long Waves" by M. Kondratiev, which explains the essence and mechanisms of transition to a new level of civilization within the cyclical approach to the development of society. The concept of "long waves" along with Forsyth technology is a globally recognized basis for long-term forecasting.

Based on historical and statistical data, it is established that every 50-60 years, society experiences "seizures" of the deepest economic crises, which today are called "structural crises". The period between these crises can be imagined as a gradual rise and then decline in activity throughout the economic system, ie reminiscent of a kind of wave. In other words, "big cycles" can be seen as a violation and restoration of economic equilibrium over a long period. The main reason for them lies in the mechanism of accumulation, accumulation and dispersion of the main productive forces.

Each structural crisis is associated with the introduction of advanced technologies that have accumulated in the previous period. It was found that the structural crisis is not a "punishment" for wrongdoing, but is a socio-economic mechanism for the implementation of the objective process of transition of society to a new stage of development. Attempts to restore economic balance on the old technological and managerial basis, which can lead to social cataclysms and even revolutions, make this phenomenon acute and painful in the life of society.

Based on the concept of "long waves", the next decade will be a stage of deep structural crisis. It is inappropriate to talk about sustainable development during this period. It is only possible to look for ways to return to sustainable development (in about 10 years) and on a new technological basis.

Keywords: *digital transformation, long waves, development cycles of society, structural crisis, digitalization, M. Kondratiev, digital society*

Сергій Квітка

Дніпропетровський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президенті України (Дніпро, Україна)

Цифрова трансформація в контексті концепції «Довгих хвиль» М. Кондратьєва

Актуальність теми пов'язана з активізацією цифрової трансформації суспільства та початком чергової світової економічної кризи. Метою даної роботи є обґрунтування того, що цей процес не є черговим етапом у розвитку інформаційного суспільства, а є новим етапом розвитку суспільства і означає перехід на новий щабель цивілізаційного прогресу.

Феномен цифрової трансформації розглядається на основі концепції «Довгих хвиль» М. Кондратьєва, яка пояснює сутність та механізми переходу на новий рівень цивілізації в межах циклічного підходу до розвитку суспільства. Концепція "Довгих хвиль" разом з технологією Foresight є всесвітньо визнаною основою для довгострокового прогнозування.

Концепція "Довгих хвиль" Кондратьєва ґрунтується на циклічних процесах у розвитку суспільства і на основі історичних та статистичних даних встановлює, що кожні 50-55 років суспільство переживає глибокі структурні економічні кризи. Період між цими кризами можна уявити як поступове підйом, а потім спад

активності в усій економічній системі, тобто нагадує своєрідну хвилю. Іншими словами, "великі цикли" можна розглядати як порушення та відновлення економічної рівноваги протягом тривалого періоду. Основна причина їх криється в механізмі нагромадження, накопичення і розпорошення основних продуктивних сил.

Кожна структурна криза пов'язана з впровадженням передових технологій, які накопичилися за попередній період. Виявлено, що структурна криза не є «покаранням» за правопорушення, а є соціально-економічним механізмом реалізації об'єктивного процесу переходу суспільства на новий етап розвитку. Спроби відновити економічну рівновагу на старій технологічній та управлінській основі завжди призводить до соціальних катаклізмів і навіть революцій, роблячи це явище гострим і болючим у житті суспільства.

Виходячи з концепції «довгих хвиль», наступне десятиліття стане етапом глибокої структурної кризи і буде пов'язане з цифровою трансформацією - впровадженням цифрових технологій у всі сфери життя суспільства. Говорити про сталий розвиток у цей період недоречно. Можна лише шукати шляхи повернення до сталого

Ключові слова: цифрова трансформація, довгі хвилі, цикли розвитку суспільства, структурна криза, цифровізація, М. Кондратьєв, цифрове суспільство

Завдання цифрової трансформації в Україні, як і у всьому світі, пов'язане з об'єктивним процесом переходу людства на новий етап свого розвитку. З розповсюдженням цифрових технологій відбувається перехід інформаційного суспільства на новий рівень, який відповідно можна назвати цифровим. Але з нашого погляду це не є черговим етапом розвитку інформаційного суспільства, а становить саме новий етап розвитку людства на ряду з аграрним, індустріальним, постіндустріальним суспільствами.

Пояснення суті та механізмів переходу на новий цивілізаційний рівень у межах циклічного підходу до розвитку суспільства, на наш погляд, надає концепція «довгих хвиль» М. Кондратьєва. Відкриття «довгих хвиль» не є заслугою однієї людини. І якщо дане явище після книги Й. Шумпетера в світовій літературі іменують не інакше як «довгі хвилі Кондратьєва», то це лише справедливе визнання внеску вченого у вивчення і популяризацію «великих циклів кон'юнктури», як він сам їх називав. Разом з тим слід зазначити, що це явище привертало увагу й інших дослідників, зокрема, Енгельса, Парвуса, Каутського, Парето, Туган-Барановського.

100 років тому М. Кондратьєв вперше виклав гіпотезу «великих циклів кон'юнктури», на підставі якої дав опис 2-х з половиною великих циклів, починаючи з кінця 80-х років XVIII ст. На підставі історичних і статистичних даних він запропонував систематичне

пояснення того факту, що кожні 50–60 років суспільство відчуває «припадки» найглибших економічних криз. Період між цими кризами можна уявити як поступовий підйом і потім спад активності у всій економічній системі, тобто нагадує свого роду хвилю (Кондратьєв, 1925). Іншими словами, «великі цикли» можна розглядати як порушення і відновлення економічної рівноваги тривалого періоду. Основна причина їх лежить у механізмі накопичення, акумуляції і розсіювання основних продуктивних сил. Механізм «довгої хвилі» досить складний і описаний нами у інших роботах (Квітка, 2014, 2016, 2017). Відзначимо лише те, що зниження темпу господарського життя зумовлює посилення пошуків в галузі удосконалення техніки і технологій, а також відновлення процесу акумуляції капіталу в руках промислово-фінансових груп.

У результаті дії механізмів «великого циклу» відновлюється баланс економічної системи, а сам рівень рівноваги, змінюючись, переходить на інший, вищий щабель (Квітка, 2003).

Досі тривають дискусії серед представників різних наук про суть явища «довгих хвиль». Пропонуються різні пояснення, причому іноді з діаметрально протилежних позицій. Разом з тим загальним у розумінні цього явища є те, що кожні 50–60 років відбуваються радикальні зміни в технологічній базі і в управлінні суспільством. Це і є тим, що можна визначити як структурна криза. Вона є механізмом

поступального розвитку цивілізації і одним з найважливіших чинників перебудови виробництва і вдосконалення технологій. Те, що називають науково-технічною революцією, насправді, є щонайменше 5-ою науково-технічною революцією, кожна з яких давала життя новій технологічній базі суспільного господарства. Кожна структурна криза, кожна «довга хвиля» пов'язана з впровадженням передових технологій, що накопичилися в попередній період. На основі цього з'являлися нові товари або їх випуск ставав масовим (тканини, металеві вироби, електричні пристрої, автомобілі, комп'ютери тощо).

Шляхом складних трансформацій з кожною «довгою хвилею» цивілізація підіймається на новий рівень. М. Кондратьєв підкреслював, що «підвищувальна хвиля» великого циклу пов'язана зі значними змінами в житті суспільства. Ці зміни зазвичай проявляються у впровадженні значних науково-технічних винаходів, у глибоких змінах техніки виробництва і обміну, у посиленні ролі нових країн у світовому господарському житті. Щодо останнього, то свого часу такими країнами були Нідерланди, Франція, Англія, Німеччина, США. У наш час поява нового світового лідера серед країн вже активно обговорюється.

На сьогодні визначено 5 послідовних «довгих хвиль». Кожна з них відбувається як всесвітнє явище, і тому в одних країнах вона проходить в адекватній формі, а в інших країнах у період структурної кризи відбуваються відхилення від «нормального» розвитку. В результаті особливостей свого історичного розвитку ці країни тією чи іншою мірою відстають від передових країн. Для України таке відставання було обумовлене входженням всієї соціально-економічної системи в структуру СРСР.

Слід зазначити, що у розвинених країнах концепція «довгих хвиль» разом з технологією Форсайту використовується для економічного і соціального прогнозування. При цьому існує розуміння того, що структурна криза не є «покаранням» за неправильні дії, але

є соціально-економічним механізмом реалізації об'єктивного процесу переходу суспільства на новий щабель розвитку. Гостроту та хворобливість цьому явищу в житті суспільства надають лише спроби відновити економічну рівновагу на старій технологічній та управлінській основі, що може призводити до соціальних катаклізмів і, навіть, революцій.

У межах «довгої хвилі» діють й інші, більш короткі цикли, що мають інші підстави: Ковалю (20 років), Жюгляра (7–11 років), Кітчана (3–5 років). Більш тривалі цикли вбирають в себе, поглинають, коротші. У період підйому і процвітання коротші цикли відбуваються менш помітно і можуть виглядати як випадкові відхилення від загальної тенденції економічного зростання. Відповідно кризи середньо- і короткострокових циклів, які потрапляють на фазу депресії, носять більш гострий і болісний характер. У цей час усі кризові явища зливаються в практично суцільний період падіння та економічних потрясінь. Це викликає відповідну реакцію в соціальному і політичному середовищі. Історія революцій, масових народних рухів, політичних криз показує складний взаємозв'язок з довгохвильовими економічними процесами.

Різні форми масових заворушень (бунти, опори, масові виступи і т. п.) проявляються в історичному часі з неоднаковою силою. І тут також можна спостерігати певну циклічність, яка в загальних рисах збігається з «довгою хвилею». Можна відзначити такі «піки» масових рухів:

- 1810 – 1820 рр. – Рух луддитів;
- 1866 – 1877 рр. – Епоха Паризької комуни;
- 1911 – 1922 рр. – Епоха «соціалістичних» революцій;
- 1967 – 1980 рр. – Гаряча весна 1968;
- 2003 – 2020 рр. – Кольорові революції.

Якщо порівняти ці «сплески боротьби» з періодизацією «довгої хвилі», то побачимо, що вони відповідають періодам нестабільності. Ці періоди характеризуються суперечливими тенденціями руху економічних показників

і одночасно порушеннями нормального функціонування соціальної системи. І тут виникає питання про вплив особливостей факторів економічного розвитку (криза – прогрес) на фактор політичної активності соціальних груп і класів.

Уявлення про те, що найбільша соціальна активність проявляється при повному занепаді економічних показників, тобто в найгіршому стані господарської системи, під час самого важкого матеріального становища трудящих, не знаходять підтвердження. Динаміка заробітної плати, цін і розподілу доходів, свідчать, що вплив економічних чинників на соціально-політичну активність має інший вектор – усі піки масових рухів слідує за періодами підвищення темпів економічного зростання, реальної заробітної плати і порівняно високим рівнем зайнятості. Порушення соціального порядку або загострення політичної боротьби відбуваються в умовах відносно сприятливих для більшості населення, але збігаються з початком уповільнення поліпшення матеріального становища.

Під час структурної кризи істотно змінюється не тільки економічна система, а й соціальна і політична структури суспільства, його інституційні характеристики, співвідношення і вплив політичних сил. Також можна говорити про те, що масові деструктивні рухи сприяють зміні усталеної традиційної політичної системи.

Таким чином, концепція «довгих хвиль» відкриває можливості не тільки для економічного, але і соціально-політичного прогнозування. Вона створює можливість з різних точок зору поглянути на причини і наслідки соціально-політичних процесів, визначити механізми взаємодії економічного циклу і циклу в політичній історії і, відповідно, змін у системі публічного управління.

З позиції концепції «довгих хвиль» глобалізований світ знаходиться на етапі понижувальної фази «довгої хвилі» і з 2020 року світ вступає у фазу структурної кризи, основною характеристикою якої є цифрова трансформація суспільства. Численні прояви цього процесу можна помітити вже після кризи 2008–2009 рр. У

той час розпочалось масове використання нововведень, що були винайдені раніше, але саме тоді набули розповсюдження: iPhone 3 і слідом за ним інші смартфони і цифрові гаджети; технології блокчейн і криптовалюти; швидкісний Інтернет; мобільний зв'язок 4G; соціальні мережі тощо. Загалом ці явища знайшли відображення у концепції індустрія 4.0 Шваба. У цей же час у багатьох країнах у сфері публічного управління розпочалось масове впровадження цифрових технологій в електронне урядування.

Між тим, суспільству ще належить впоратися з різними аспектами негативних наслідків цифровізації, що наростає, серед яких: зникнення традиційних ринків та галузей, заміна багатьох професій автоматизованими системами, зростання масштабів кіберзлочинності, вразливість прав людини в цифровому просторі, загрози безпеці базам даних, низький рівень цифрової грамотності населення та довіри до цифрового середовища.

Світова криза, що розпочалась у 2020 році, значно актуалізувала те, що вже назвали «цифровою трансформацією». Суспільство вагітне новою ерою розвитку людства. Якою вона буде і яких потребує зміни, зокрема, у системі публічного управління? Це питання, на які потрібно шукати відповіді. Виходячи з концепції «довгих хвиль», наступне десятиліття буде етапом глибокої структурної кризи. Говорити про сталий розвиток у цей період досить важко, але можливо шукати шляхи повернення до сталого розвитку (приблизно у 2030 році) і вже на новій технологічній основі.

З огляду на це, вважаємо завданням подальших досліджень прогнозування суттєвих ризиків та механізмів функціонування цифрового суспільства, що народжується. Тут відкривається величезне поле для аналізу, оскільки більшість цифрових технологій, які стануть повсякденням у близькому майбутньому вже існують – від електромобілів та альтернативної енергетики, до нових космічних апаратів, штучного інтелекту і інтернету речей.

Впевнено можна говорити про те, що докорінні зміни очікують і публічне управління, оскільки «діджиталізація»

держави та інших форм влади призведуть до значного підвищення значення цифрових компетентностей публічних службовців. Ймовірно, але не виключено, що у майбутньому функції публічних службовців будуть зведені до технічного обслуговування (щось на кшталт системних адміністраторів) систем штучного інтелекту та цифрових приладів управлінням громадською безпекою, транспортом, освітою, соціальним захистом, охороною здоров'я, муніципальними послугами тощо.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ

- Квітка С. А. Вплив циклічних процесів на виникнення і подолання кризових ситуацій у розвитку суспільства та держави. *Аспекти публічного управління*. 2014. Т.2, № 8. С. 21–31.
- Квітка С. А. Державне управління та цикли в розвитку суспільства. *Аспекти публічного управління*. 2017. Т. 5, № 10. С. 5–9.
- Квітка С. А. Державне управління та циклічні механізми соціально–економічного розвитку. *Аспекти публічного управління*. 2016. Т.4, № 1–2. С. 18–25.
- Квітка С. А. Прогностические аспекты теории “длинных волн”. *Научно-теоретический альманах “Грані”*. 2003. Т.6, №1. С. 102 – 109.
- Кондратьев Н. Д. Большие циклы конъюнктуры. *Вопросы конъюнктуры*. Москва, 1925. Т.1, вып. 1. С. 28–79.

REFERENCES

- Kvitka, S. A. (2014). Vplyv tsyklichnykh protsesiv na vynyknennia i podolannia kryzovykh sytuatsii u rozvytku suspilstva ta derzhavy [Effect of cyclic processes on the emergence and crisis response in the development of society and the state]. *Public administration aspects*, 2 (8), 5–9. <https://doi.org/10.15421/151452>
- Kvitka, S. A. (2017). Derzhavne upravlinnia ta tsykly v rozvytku suspilstva [Public administration and cycles in the development of society]. *Public administration aspects*, 5 (10), 5–9. <https://doi.org/10.15421/15201731>
- Kvitka, S. A. (2016). Derzhavne upravlinnia ta tsyklichni mekhanizmy sotsialno–ekonomichnoho rozvytku [Public administration and cyclical mechanisms socio-economic development]. *Public administration aspects*, 4 (1–2), 18–25. <https://doi.org/10.15421/1516003>
- Kvitka S. A. (2003) Prognostic aspects of the theory of "Long Wave". *Grani*, 6 (1), 102–109.
- Kondratev, N. D. (1925). Bolshie tsikly koniunktury [Big business cycles]. *Voprosy koniunktury*. Market Issues. 1 (1), 28–79. Moskva.

Kvitka Sergiy

Dr.Sc., Full Prof., <https://orcid.org/0000-0003-3786-9589>, skvitka14790@gmail.com

Стаття надійшла / Article arrived: 05.06.2021

Схвалено до друку / Accepted: 30.06.2021

Sergii Kornievskiy

Dnipropetrovsk Regional Institute of Public Administration of the National Academy of Public Administration under the President of Ukraine (Dnipro, Ukraine)

Use of a Digital Network of Public Services in the Processes of Assessing the Capacity of Territorial Communities

The paper deals with the creation and use of digital networks of public services and services in the processes of assessing the capacity of newly created territorial communities to provide these services. It is determined that the vast majority of indicators of the passport structure of a capable territorial community are correlated with the data of networks of public services and services. This allows us to use this data during the process of assessing the capacity of newly created amalgamated territorial communities to provide the population with a full range of high-quality public services and services.

Keywords: *passport of a capable hromada, network of public services and services provision, assessment of territorial communities` capacity*

Сергій Корнієвський

Дніпропетровський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентіві України (Дніпро, Україна)

Використання цифрової мережі публічних сервісів та послуг у процесах оцінювання спроможності територіальних громад

В роботі розглядаються питання створення та використання цифрових мереж публічних сервісів та послуг у процесах оцінювання спроможності новостворюваних територіальних громад щодо надання зазначених послуг. Визначено, що переважна більшість показників структури паспорту спроможної територіальної громади корелюється із даними мереж публічних сервісів та послуг. Це дозволяє використати ці дані в ході процесу оцінювання спроможності новостворюваних об'єднаних територіальних громад щодо надання населенню повного спектру якісних публічних сервісів та послуг.

Ключові слова: *паспорт спроможної територіальної громади, мережа надання публічних сервісів та послуг, оцінювання спроможності громад*

Сьогодні в Україні вже не викликає сумнівів необхідність та актуальність планувальної діяльності на місцевому рівні. В нашій державі, як і в інших країнах світу, активно розвивається і запроваджується стратегічний підхід до планування сталого територіального розвитку. Це пов'язано з перевагами даного методу для всіх основних учасників цього процесу – влади, підприємницьких

структур, територіальних громад (Стратегічне планування).

Інформаційною основою для планування розвитку територіальної громади має бути базовий документ, що є аналітично-описовою частиною плану. Аналітично-описова частина має назву соціально-економічний профіль (паспорт) громади (Методологія роботи).

Потрібно зазначити, що відповідно

до методики формування спроможних територіальних громад (Про внесення змін) облдержадміністрації з урахуванням утворених відповідно до Закону України “Про добровільне об’єднання територіальних громад” об’єднаних територіальних громад розробляють із залученням представників органів місцевого самоврядування, органів самоорганізації населення та громадськості відповідних адміністративно-територіальних одиниць проект перспективного плану і паспорти спроможних територіальних громад.

Типова структура паспорту спроможної територіальної громади складається з наступних показників.

1. Чисельність населення станом на 1 січня 2020 р.

2. Кількість населених пунктів, що входять до складу спроможної територіальної громади.

3. Розрахунковий обсяг доходів спроможної територіальної громади.

4. Розрахунковий індекс податкоспроможності бюджету спроможної територіальної громади.

5. Розрахункова частка місцевих податків та зборів у доходах бюджету спроможної територіальної громади, відсотків.

6. Площа території спроможної територіальної громади, кв. кілометрів.

7. Кількість закладів, що утримуються за рахунок бюджету органів місцевого самоврядування, у тому числі: закладів загальної середньої освіти I-III ступеня; закладів загальної середньої освіти I-II ступеня; закладів загальної середньої освіти I ступеня; закладів дошкільної освіти; закладів позашкільної освіти; закладів культури; закладів фізичної культури; фельдшерсько-акушерських пунктів; амбулаторій; поліклінік; лікарень; станцій швидкої допомоги.

8. Наявність приміщень для розміщення державних органів, установ, що здійснюють повноваження щодо: правоохоронної діяльності; реєстрації актів цивільного стану та майнових прав; пенсійного забезпечення; соціального захисту; пожежної безпеки; казначейського обслуговування.

9. Наявність приміщень для розміщення органів місцевого самоврядування.

10. Наявність центру надання адміністративних послуг.

Загальновідомо, що одним із найважливіших завдань новоствореної територіальної громади є надання її мешканцям якісних публічних сервісів та послуг. Для реалізації цих завдань Уряд доручив центральним органам виконавчої влади спільно з облдержадміністраціями змодельювати оптимальні мережі надання публічних сервісів та послуг в регіонах. Такі мережі зможуть надати відповідь громадам на запитання – для чого вони повинні об’єднатися і як це змінить якість життя на їх території, а також виробити бачення, що і де необхідно зробити, аби громадяни скрізь мали однаковий доступ до всіх необхідних якісних послуг, і, як результат, забезпечити комфортні умови для проживання людей.

На першому етапі виконання доручення Уряду було проведено інвентаризацію наявних об’єктів надання публічних сервісів та послуг, а на другому був реалізований етап моделювання оптимальних мереж.

В процесі окресленої роботи зацікавлені різноманітні стейкхолдери: від народних депутатів до органів місцевого самоврядування, які отримують інформацію про перспективні мережі територій. Це сприятиме вирішенню питань пов’язаних із, наприклад, визначенням пріоритетних проектів і джерел їх фінансування наступного року: чи з ДФРР, чи з субвенції на соціально-економічний розвиток, чи з інших бюджетних програм. В подальшому вона стане в пригоді під час планування обласних стратегій регіонального розвитку, при розподілі субвенції на соціально-економічний розвиток, а також під час оцінки спроможності створюваних ОТГ (Корнієвський, 2020).

Кабінетом Міністрів України розроблено вісім методик моделювання мереж публічних сервісів та послуг у сферах:

- загальної середньої освіти;
- первинної, вторинної і третинної

медичної допомоги;
 - культури;
 - молодіжної інфраструктури;
 - фізичної культури і спорту;
 - центрів надання адміністративних послуг;
 - соціальних послуг;
 - центрів безпеки (Моделювання мереж).

Раніше нами було наведено порядок моделювання публічних сервісів та послуг у сфері молодіжної інфраструктури в Дніпропетровській області (Корнієвський, 2020). Подібний підхід використано під час моделювання мереж в інших сферах.

Матеріали здійсненого дослідження дозволяють виявити, що переважна більшість показників структури паспорту спроможної територіальної громади корелюється із даними мереж публічних сервісів та послуг у зазначених вище восьми сферах. Це дозволяє використати ці дані в ході процесу оцінювання спроможності новостворюваних об'єднаних територіальних громад щодо надання населенню повного спектру якісних публічних сервісів та послуг.

Зазначений процес був реалізований спеціалістами департаменту економічного

розвитку Дніпропетровської облдержадміністрації, що дозволило визначити рівень повноти надання публічних сервісів та послуг у таких новостворюваних об'єднаних територіальних громадах: Миколаївська ОТГ Дніпровського району, Радущнянська ОТГ Криворізького району, Слов'янська ОТГ Межівського району, Губиніхська ОТГ Новомосковського району, Петропавлівська ОТГ та Брагинівська ОТГ Петропавлівського району, П'ятихатська ОТГ П'ятихатського району та Микільська ОТГ Солонянського району.

Таким чином, можна зробити висновки, що ініційована урядом робота з формування та реалізації державної політики у сферах цифровізації, цифрового розвитку, електронного урядування та електронної демократії, у сферах відкритих даних, розвитку національних електронних інформаційних ресурсів та надання адміністративних послуг дозволяє ефективно вирішувати актуальні питання державного управління регіональним розвитком. Це сприятиме створенню спроможних територіальних громад як головного завдання реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ

- Стратегічне планування місцевого розвитку – URL: https://despro.org.ua/media/articles/04_book_berdanova_vakulenko_ctateg_chne_planuvann.pdf.
- Методологія роботи над Стратегією розвитку територіальної громади – URL: <http://myrgorod.pl.ua/files/images/Ekonomika/Strategiya/metodologiya.pdf>.
- Про внесення змін до Методики формування спроможних територіальних громад: Постанова Кабінету Міністрів України від 24 січня 2020 р. № 34. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/34-2020-p>.
- Корнієвський С. Створення мережі публічних сервісів та послуг у сфері молодіжної інфраструктури в Дніпропетровській області / С. Корнієвський. Молодіжна політика та молодіжна робота : матеріали IV Всеукр. наук.-практ. конф. за міжнарод. участю, 20 грудня 2019 р., м. Дніпро / за заг. ред. Є. І. Бородіна. Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2020. – С. 64-67.
- Моделювання мереж надання публічних сервісів та послуг – URL: <http://sarny-rda.gov.ua/system/files/2017/modelyuvannya-merezh-nadannya-publ-chnih-poslug-z-kontaktami-24-10-2019.pdf>.

REFERENCES

- Strategic Local Development Planning. Retrieved from https://despro.org.ua/media/articles/04_book_berdanova_vakulenko_ctateg_chne_planuvann.pdf.
- Methodology of work on the Territorial Community Development Strategy. Retrieved from <http://myrgorod.pl.ua/files/images/Ekonomika/Strategiya/metodologiya.pdf>.

On Amendments to the Methodology for the Formation of Capable Hromadas: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine no. 34 dated January 24, 2020. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/34-2020-p>.

Kornievsky, S. (2020). Creation of a network of public services and services in the field of youth infrastructure in dniproperovsk region / S. Kornievsky. Youth policy and youth work: materials IV Vseukr. science.-pact. conf. for the international people. participation, December 20, 2019, Dnipro / zag. Ed. E. I. Borodina. Dnipro: DRIDOU NAPA. 64-67.

Modeling of networks for the provision of public services. Retrieved from <http://sarny-rda.gov.ua/system/files/2017/modelyuvannya-merezh-nadannya-publ-chnih-poslug-z-kontaktami-24-10-2019.pdf>.

Kornievskyi Sergii

Ph.D., Specialist of the Department of Economic Development of Dnipropetrovsk regional state administration, unexp@ukr.net

Стаття надійшла / Article arrived: 05.06.2021

Схвалено до друку / Accepted: 30.06.2021

Kostennikov Dmytro

Kharkiv Regional Institute of Public Administration of the National Academy of Public Administration under the President of Ukraine (Kharkiv, Ukraine)

Digitalization in the field of immigration of skilled labor resources is the key to effective public administration

The use of digital technologies, tools, platforms has covered literally all sectors and sectors of society, including the management of labor immigration. The International Organization of Migrants has recognized the effectiveness of the digitalization process as a way to combat illegal migration, increase mobility among migrants, but continues to focus on the protection and security of personal data, their constant systematic review, adaptation to new threats. The growth of online systems in government immigration systems shows a high potential for more streamlined immigration processes.

Ukraine is becoming an active participant in the digitalization of Ukrainian society and public services and is involved in the introduction of digital technologies in the field of migration, in order to improve the quality of services in this area, improve migration management, especially in labor.

Keywords: migration, digital technologies, digitalization, immigration processes

Костенніков Дмитро

Харківський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентові України (Харків, Україна)

Цифровізація у сфері імміграції кваліфікованих трудових ресурсів – запорука ефективного державного управління

Використання цифрових технологій, інструментів, платформ охопило буквально всі галузі і сектори життєдіяльності суспільства, в тому числі й сферу управління імміграцією трудових ресурсів. Міжнародна Організація Мігрантів визнала ефективність процесу цифровізації, як способу протидії незаконній міграції, підвищення мобільності серед мігруючих осіб, однак продовжує головний акцент робити на захисті та безпеці персональних даних, їх постійного систематичного перегляду, адаптацію процесу цифровізації даних до нових загроз. Зростання онлайн-систем в імміграційних системах урядів показує високий потенціал до забезпечення більш впорядкованих імміграційних процесів загалом.

Україна в рамках забезпечення програми «діджиталізації» (цифровізації) українського суспільства та публічних послуг стає активним учасником і долучається до впровадження цифрових технологій у сфері міграції, з метою покращення якості надання послуг у вказаній сфері, покращення процесів державного управління міграцією, особливо у трудовій сфері.

Ключові слова: міграція, цифрові технології, цифровізація, імміграційні процеси

В умовах пандемії, коли фізичний рух мігрантів був достатньо обмежений, світ звернувся до цифрових інноваційних технологій вирішення проблем ізоляції, обмежень та заходів, запроваджених в умовах пандемії. На сучасному етапі розвитку суспільства, який науковці називають «Четвертою промисловою революцією», яка характеризується поєднанням цифрового, біологічного та фізичного світів (McKenzie, 2017), головний акцент робиться на технологіях,

кібербезпеці, роботехніці, біотехнологіям, автоматизованим процесам тощо.

Імміграція висококваліфікованих працівників є запорукою успішного економічного майбутнього держави і активно використовується розвиненими державами для заповнення прогалів у нестачі працівників різного рівня кваліфікації.

Цифровізація суттєво впливає на рівень зайнятості у світі, руйнуючи поняття кордонів та традиційного розуміння «міграції», яка завжди вважалася фізичним переміщенням людей з одного місця в інше. Зараз поширеною стає віртуальна трудова міграція, яка перетинає національні кордони через онлайн потоки інформації, робочої сили та капіталу. Таким чином, імміграція кваліфікованих трудових ресурсів стає більш мобільною.

Затверджуючи План заходів на 2018-2021 роки щодо реалізації Стратегії державної міграційної політики України на період до 2025 року, Кабінет Міністрів України визначив ключові напрямки цифровізації у сфері міграції:

- вирішити питання наповнення Єдиного державного демографічного реєстру (далі – Реєстр), єдиної інформаційно-аналітичної системи управління міграційними процесами відомостями щодо реєстрації/зняття з реєстрації місця проживання/перебування фізичних осіб в Україні.

- автоматизувати процеси Реєстру в частині: обліку громадян України, іноземців та осіб без громадянства; реєстрації/зняття з реєстрації місця проживання/перебування фізичних осіб в Україні;

- автоматизувати процеси єдиної інформаційно-аналітичної системи управління міграційними процесами в частині: накопичення актуальної інформації у сферах міграції та проведення її оперативного аналізу; обміну між органами державної влади інформацією, яка зберігається в Реєстрі, державних та єдиних реєстрах, інших інформаційних базах, що перебувають у власності держави або підприємств, установ та організацій, знеособлення

таких персональних даних та передачі їх для оброблення до аналітичної підсистеми єдиної інформаційно-аналітичної системи управління міграційними процесами;

- автоматизувати процеси Національної системи біометричної верифікації та ідентифікації громадян України, іноземців та осіб без громадянства в частині: ідентифікації громадян України, іноземців та осіб без громадянства під час оформлення документів, що посвідчують особу, підтверджують громадянство України чи спеціальний статус особи; оперативної ідентифікації фізичних осіб за запитами компетентних органів; впровадження сучасних технічних засобів, у тому числі системи розпізнавання біометричних даних (параметрів), зокрема обличчя, та автоматичної перевірки/звірки якості фотографій.

Створити комплексні системи захисту інформації в Реєстрі, єдиній інформаційно-аналітичній системі управління міграційними процесами та Національній системі біометричної верифікації та ідентифікації громадян України, іноземців та осіб без громадянства (Про затвердження плану, 2019).

Реалізація запланованих заходів успішно здійснюється, тим самим покращуючи становище у сфері міграційних процесів та загальної ефективності міграційної політики України.

Найбільшою ефективністю у державному механізмі управління імміграцією кваліфікованої робочої сили має бути прогностичний, гнучкий характер політики імміграції, шляхом експериментів, адаптації, навчання, ефективної її дії в реальному часі. Не достатньо розробити Стратегію і очікувати, що вона спрацює. В умовах стрімких змін, Уряд держави має бути готовим до викликів, що постають перед державою у напрямку імміграції кваліфікованих трудових ресурсів. В умовах поглибленої цифровізації суспільства Уряд має забезпечити розвиток цифрової зайнятості та забезпечити реальний доступ мігрантів до інформаційних та цифрових ресурсів.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ

Mckenzie F. A global transformation is taking place almost unobserved by policy-makers and statisticians. 2017.
URL: <https://www.lowyinstitute.org/the-interpreter/digitalisation-migration-and-future-work>.
Про затвердження плану заходів на 2018-2021 роки щодо реалізації Стратегії державної міграційної політики України на період до 2025 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 29.08.2019 р. № 602-р.

REFERENCES

Mckenzie, F. (2017). A global transformation is taking place almost unobserved by policy-makers and statisticians. Retrieved from <https://www.lowyinstitute.org/the-interpreter/digitalisation-migration-and-future-work>.
Pro zatverdzhennya planu zakhodiv na 2018-2021 roky shchodo realizatsiyi Stratehiyi derzhavnoyi mihratsiynoyi polityky Ukrainy na period do 2025 roku [On the approval of the action plan for 2018-2021 regarding the implementation of the Strategy of the State Migration Policy of Ukraine for the period until 2025]. № 602-р. (2019, August 29). Rozporyadzhennya Kabinetu Ministriv Ukrainy.

Kostennikov Dmytro

Ph.D., Head of the Main Department of the State migration service of Ukraine in Sumy region, <https://orcid.org/0000-0001-5058-3142>, kostennikov1980@ukr.net

Стаття надійшла / Article arrived: 11.06.2021

Схвалено до друку / Accepted: 30.06.2021

Oleksandr Mazur

Dnipropetrovsk Regional Institute of Public Administration of the National Academy of Public Administration under the President of Ukraine (Dnipro, Ukraine)

The Regulatory Authority Information System (RAIS) or the Advanced Regulatory Information System (ARIS): opportunities to provide public services

In accordance with the **aim of the research**, the author reviewed the «Regulatory Authority Information System» (RAIS) and «Advanced Regulatory Information System» (ARIS) information systems designed for radiation safety regulatory authorities to determine the possibilities of providing public services online. The **relevance** lies in the consideration of RAIS and ARIS information systems from the standpoint of the activities of state regulatory authorities in the field of radiation safety under the influence of the newest management concepts. The **research method** is a comparative analysis, which was conducted according to the following criteria: functions, structure (sections), settings (changing or adding fields to the database), access (download for installation), interface translation, use (number of countries). The **results** of the review of the above systems indicate that at this stage of software development attention is paid to the functions of accounting, reporting and document management. Therefore, the need for online public services to be provided by regulatory authorities is not a priority for developers of these systems. The author **concludes** that for regulatory authorities on radiation safety in different countries not a unified specialized software has been created to take full advantage of function the provision of public services online.

Keywords: *Radiation Safety, State Regulation, Public Administration, Regulatory Authorities, Administrative Processes, Information System, Public Services*

Олександр Мазур

Дніпропетровський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президенті України (Дніпро, Україна)

Інформаційна система контролюючого органу (RAIS) або розширена регуляторна інформаційна система (ARIS): можливості надання публічних послуг

Автором здійснено відповідно до мети дослідження огляд інформаційних систем «Regulatory Authority Information System» (RAIS) та «Advanced Regulatory Information System» (ARIS), що створені для контролюючих органів з радіаційної безпеки, для визначення можливостей надання публічних послуг онлайн. Актуальність полягає в розгляді інформаційних систем RAIS та ARIS з позицій діяльності державних регулюючих органів у сфері радіаційної безпеки під впливом на них новітніх управлінських концепцій.

Методом дослідження є порівняльний аналіз, який проводився за критеріями: функції, структура (розділи), налаштування (зміна або додавання полів у базу даних), доступ (скачування для встановлення), переклад інтерфейсу, використання (кількість країн). Результати огляду вищезазначених систем вказують на те, що на даному етапі розробки програмних версій увагу приділено функціям обліку, звітності та управлінню документацією. Тому потреба в наданні онлайн публічних послуг регулюючими органами не є пріоритетним завданням для розробників цих систем. Автор приходить до висновку, що для регулюючих органів з радіаційної безпеки країн світу не створено єдиного уніфікованого спеціалізованого програмного забезпечення для використання повною мірою всіх потрібних функцій, у тому числі надання публічних послуг онлайн.

Ключові слова: *радіаційна безпека, державне регулювання, публічне управління, контролюючі органи, адміністративні процеси, інформаційна система, публічні послуги*

Topicality. Modern public administration is influenced by the requirements associated with the newest management concepts «New Public Management», «Good Governance», «FAST Government», «Open Government» (Mazur, & Sokolovska, 2020).

The activities of state regulatory authorities in the field of radiation safety are also influenced by the above-mentioned management concepts and compliance with the five principles of good regulation (independence, openness, efficiency, clarity, reliability).

Formulation of the problem. Today, under the influence of digital transformation of society, the activities of public administration are actively in a state of modernization of administrative processes. During this modernization, the greatest attention is paid to creating the technical possibilities to provide public services online. Not staying away, regulatory activities of radiation safety regulatory authorities also require technical possibilities for remote work with licensees.

Analysis of research and publications. In recent years, the special interest of Ukrainian scholars has focused on public services as one of the main products of public administration in accordance with the newest management concepts. In particular T. Serohina (2020) investigates the classification of public services and T. Mamatova, O. Chykarenko, I. Chykarenko (2020) consider their digitalization in the experience of Dnipropetrovsk region. In turn, S. Kvitka (Kvitka et al., 2020) consider perspective directions of digital transformation of public administration, among which the vectors of development of artificial intelligence in municipal management are investigated (Kvitka, Novichenko, & Bardakh, 2021). Among foreign scholars, we should highlight S. Lazzini, L. Anselmi, L. Lo Schiavo, A. Falanga (2014), who researched the role of information systems to support performance management in public administration on the example of the Italian regulatory authority for the energy sector.

The aim of the research – review of RAIS and ARIS information systems designed for radiation safety regulatory

authorities to determine the possibilities of providing public services online.

Presenting main material. The activities of the International Atomic Energy Agency (IAEA) are aimed at improving nuclear and radiation safety worldwide. The IAEA is interested in member states compliance with such security guarantees in accordance with national law and international commitments. Therefore, with the support of the IAEA, information systems have been developed to assist member states:

- Regulatory Authority Information System (RAIS);

- Advanced Reactors Information System (ARIS) – an online database of nuclear power plant designs and concepts with advanced reactors (Software, 2021).

In 2012, the United States Nuclear Regulatory Commission initiated an international program to assist other countries «Radiation Sources Regulatory Partnership». As part of this cooperation, the Armenian Nuclear Regulatory Authority has developed the «Advanced Regulatory Information System» (ARIS), which is designed as a modular software and has an abbreviated name similar to the previous information system (Regulatory Information Systems, 2021).

We have selected the following information systems for review «Regulatory Authority Information System» (RAIS) and «Advanced Regulatory Information System» (ARIS), because they are designed for regulatory control of radiation sources. The review was carried out according to the criteria: functions, structure (sections), settings (changing or adding fields to the database), access (download for installation), interface translation, use (number of countries).

The functions of RAIS are to maintain data registers, maintain documentation and manage information. RAIS has basic interface controls (menus, data filters, verification of data for consistency, data protection, etc.) (Software, 2021).

The RAIS information system contains sections: national legislation (normative legal acts); information on national regulatory infrastructure (objects, departments); radioactive sources and related equipment;

obtaining permits (licenses); inspections; ensuring implementation; staff; radiation accidents and maintenance. In RAIS it is possible to add fields and queries to the database (Software, 2021). This requires in-depth knowledge of Microsoft SQL from the RAIS user or administrator.

RAIS is installed only on Microsoft Windows software with certain versions of SQL Server. The first version of RAIS was implemented using MS Access database technology. The latest version of RAIS 3.4 Web is available for download on the IAEA website (Software, 2021).

With the stated number of translations of the interface into the languages of the IAEA member states, there is still a need for a complete translation of certain sections, for example into Ukrainian.

Currently, 80 countries use RAIS. At the same time, three quarters of them adapted RAIS to the needs of national legislation in the field of regulation and management of regulatory activities for radiation safety (Software, 2021). However, statistics on the use of RAIS (Countries Using, 2018) indicate that the implementation of this information system has slowed down. This may indicate that other IAEA member states use other information systems.

The functions of ARIS are accounting and supervision of radiation sources, maintaining databases on radiation safety objects, management of documentation on licensees and inspections performed, reporting on nuclear materials.

The ARIS information system consists of five modules, namely «Rasod» (register of sealed, unsealed sources, associated devices and X-ray equipment), «Authorization» (register for radioactive and nuclear materials facilities and X-ray installations), «Inspection» (register of documentation of inspections of the regulatory authority with report generating system), «Licensee» (register of licensees' contacts) and «Nucmat» (register of accounting and reporting on nuclear material) (Regulatory Information Systems, 2021).

ARIS modules allow you to generate reports with different number of parameters. It is also planned to develop the sixth module "Occudose" for dosimetry of staff (register

of occupational exposure of workers in radiation objects) (Regulatory Information Systems, 2021). Also, has also been developed the «arisPT» software, which is a tool for migrating data to ARIS from other databases (Advanced Regulatory, 2021). In our opinion, the developers aimed to create the ability to migrate data from RAIS to ARIS.

The ARIS is developed on the software code Microsoft Visual Studio 2010 and Microsoft SQL Server Express (Regulatory Information Systems, 2021). It should be noted that on the sites <https://rsrp-online.org> and <http://aris.am> the files of the full version of the ARIS modules are not available for free download and installation. Also, there is no information on the possibility of changing or adding fields to the database of ARIS modules.

Currently, 32 countries use ARIS. The ARIS module interface needs to be translated for all countries participating in the «Radiation Sources Regulatory Partnership» (Regulatory Information Systems, 2021).

It should be noted that at the initiative of representatives of the program Radiation Sources Regulatory Partnership, meetings of developers (Regulatory Information Systems, 2021) of the above information systems are held in order to better adapt ARIS to RAIS capabilities and further interoperability of systems.

Conclusions. The RAIS and ARIS information systems have been developed to assist Regulatory Authorities in controlling the use of ionizing radiation sources (including X-ray generators). Both systems are implemented in web form, which in our opinion is positive, but not in the form of applications for the App Store and Google Play.

The RAIS is a system of integrated databases with the possibility of adjusting them (through additional programming) under the national legislation on radiation safety of any IAEA member state. Each section of RAIS is significantly structured and detailed, which makes the system quite cumbersome, which in our opinion is an advantage and a disadvantage. The developers of RAIS have provided the possibility of online interaction with licensees through the web form.

In contrast to the above, ARIS is implemented in a modular view, which allows for the operation of each module separately, as well as autonomously. This approach gives users mobility of use. However, the disadvantage is that ARIS modules cannot be changed (adjusted) by the user through additional programming. The developers of ARIS did not provide for the possibility of online interaction with licensees through the web form.

The results of the review of the above systems indicate that at this stage of development of versions of these systems attention is paid to the functions of accounting, reporting and document management. Therefore, the need for online

public services to be provided by regulatory authorities is not a priority for developers of these systems. Although the growing market for medical devices with generating sources of ionizing radiation for hospitals in many countries around the world (Health Care Resources, 2021) and quarantine restrictions related to the COVID-19 pandemic require regulatory authorities conducting online activities using information and communication technologies.

In conclusion, it should be noted that for regulatory authorities on radiation safety in different countries not a unified specialized software has been created to take full advantage of function the provision of public services online.

REFERENCES

- Advanced Regulatory Information System. (2021). Retrieved from <http://aris.am>.
- Countries Using RAIS. (2018). Global Nuclear Safety and Security Network. Retrieved from <https://gnssn.iaea.org/CSN/RAIS/Useful%20RAIS%20Library/Forms/AllItems.aspx>.
- Health Care Resources: Medical technology. (2021). Organisation for Economic Co-operation and Development. Retrieved from <https://stats.oecd.org/Index.aspx?ThemeTreeId=9>.
- Kvitka, S., Novichenko, N., & Bardakh O. (2021). Artificial Intelligence in Municipal Administration: Vectors of Development. *Public Administration Aspects*, 9(4), 85-94. <https://doi.org/10.15421/152140>.
- Kvitka, S., Novichenko, N., Husarevych, N., Piskokha, N., Bardakh, O., & Demoshenko, G. (2020). Prospective directions of digital transformation of public governance. *Public Administration Aspects*, 8(4), 129-146. <https://doi.org/10.15421/152087>.
- Lazzini, S., Anselmi, L., Lo Schiavo, L. & Falanga, A. (2014). The Role of Information Systems to Support Performance Management in Public Administration: The Case of the Italian Regulatory Authority for the Energy Sector. *Information Systems, Management, Organization and Control*, 47-64. https://doi.org/10.1007/978-3-319-07905-9_4.
- Mamatova, T., Chykarenko, O., & Chykarenko, I. (2020). Digitization of public services: the experience of Dnipropetrovsk region. *Public Administration Aspects*, 8(1 SI), 98-102. <https://doi.org/10.15421/152051>.
- Mazur, O., & Sokolovska, O. (2020). Features of implementation of the newest management concepts: regional model of modernization of administrative processes in public authorities in conditions of digital transformation of society. *Public administration aspects*, 8(5), 107–116. <https://doi.org/10.15421/152099>.
- Regulatory Information Systems. (2021). Radiation Sources Regulatory Partnership. Retrieved from <https://rsrp-online.org/program/regulatory-information-systems>.
- Serohina, T. (2020). Public services: modern approaches to classification. *Public administration aspects*, 8(3), 5-15. <https://doi.org/10.15421/152065>.
- Software. (2021). International Atomic Energy Agency. Retrieved from <https://www.iaea.org/resources/software/>

Mazur Oleksandr

Ph.D., <https://orcid.org/0000-0002-7569-214X>, ukraine.mazur@gmail.com

Стаття надійшла / Article arrived: 12.06.2021

Схвалено до друку / Accepted: 30.06.2021

Oleksii Onufriienko

Dnipropetrovsk Regional Institute of Public Administration of the National Academy of Public Administration under the President of Ukraine (Dnipro, Ukraine)

Federal Data Strategy: conceptual part of “The President’s management agenda” (USA, 2018-2020)

Federal Data Strategy as central conceptual part of 2018 “The President’s management agenda” of the President of the US D. Trump has been analyzed, its place among other initiatives to ensure digitalization of public management in the USA has been defined, in particular regarding “Open government” program of B. Obama Presidential administration, its specific public-administrative logic has been revealed, the substance of this project has been described through the lenses of actual tasks of digitalization of public administration in the USA.

Keywords: public sector digitalization in the USA, open government, e-governance, Federal data strategy, digitalization of public administration, The President’s management agenda 2018

Олексій Онуфрієнко

Дніпропетровський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентіві України (Дніпро, Україна)

Стратегія федеральних даних: концептуальна частина «Порядку денного Президента в галузі управління» (США, 2018-2020 рр.)

Проаналізовано Стратегію федеральних даних як центральну концептуальну частину «Порядку денного в галузі управління» Президента США Д. Трампа 2018 р., визначено її місце серед інших ініціатив із цифровізації публічного врядування в США, зокрема стосовно програми «Відкритий уряд» Президентської адміністрації Б. Обама, з’ясовано її специфічну публічно-адміністративну логіку, окреслено зміст цього проекту крізь призму актуальних завдань цифровізації публічного врядування у цій державі.

Ключові слова: цифровізація публічного сектору США, відкритий уряд, е-урядування, стратегія федеральних даних, цифровізація публічного сектору, порядок денний в галузі управління Президента США 2018 р.

У США Чергову ітерацію «Порядку денного Президента в галузі управління» було оприлюднено у березні 2018 р. У межах цього програмного документа було запроваджено системну Стратегію федеральних даних (англ. Federal Data Strategy), яка може бути інтерпретована як найконцептуальніша частина ІТ ініціатив

Президента Д. Трампа під гаслом «Дані, відповідальність та прозорість: створюємо цифрову стратегію та інфраструктуру для майбутнього». Стратегія ґрунтується на чотирьох ключових компонентах:

1. Врядування механізмами менеджменту даних, що охоплює принципи та засоби управління урядовою

інформацією як стратегічним надбанням, у тому числі встановлення політики використання цифрових даних, визначення функцій та обов'язків, пов'язаних із забезпеченням конфіденційності даних, кібербезпеки та приватності і відстеження відповідності стандартам та державній політиці упродовж всього життєвого циклу інформації. Як позитивні приклади «ПД», щоправда, наводить досягнення попередніх адміністрацій, а саме: успішну діяльність Національного центру медичної статистики (англ. The National Center for Health Statistics) по забезпеченню доступу громадськості до власного інформаційного масиву, досягнення Федеральних статистичних дослідницьких дата-центрів (англ. The Federal Statistical Research Data Centers) та Федерального геопросторового дата-комітету (англ. The Federal Geospatial Data Committee) (The White House, 2018, p. 15-16) тощо.

2. Доступ, використання та примноження цифрових масивів, що охоплює ініціативи стосовно покращення систем та інструментарію поширення інформації, що роблять її доступнішою та до того ж пропонованою в актуальних форматах зберігання даних; максимізація кількісних показників несекретної інформації, яка є доступною громадськості; нарешті, використання нових технологій та найкращих практик для підвищення доступності до важливих конфіденційних даних та даних секретних, одночасно захищаючи інтереси та права громадян і гарантуючи безпеку постачальників таких даних. Цей ключовий елемент стратегії пропонується здійснювати за допомогою Модельної схеми DATA (англ. DATA Act Information Model Schema, DAIMS) - відкритого стандарту, на якому розбудовані урядові вебсайти USAspending.gov і сайти приватного сектору InsideGov.com та OpenTheBooks.com, які подають актуальну систематизовану картину використання державою коштів платників податків.

3. Прийняття рішень та забезпечення відповідальності на рівні Федерального уряду. Цей ключовий пункт стратегії перетворень охоплює принципи належного

та швидкого інформування органів публічного управління задля забезпечення прийняття рішень, що побудовані на твердій емпіричній базі; сприяння зовнішнім дослідженням ефективності урядових програм та стратегій, котрі впливатимуть на подальшу діяльність публічного управління; культивування публічної прозорості та відповідальності публічного сектору за допомогою пропонування органами публічного врядування якісних адміністративних даних (The White House, 2018, p. 16-17).

4. Нарешті, «комерціалізація, інновації та публічне використання». Цей ключовий елемент передбачає використання федеральних інформаційних активів зовнішніми зацікавленими сторонами, в тому числі для того, щоб зробити урядові дані доступними та корисними за допомогою комерційних ініціатив, інноваційної діяльності та будь-якого використання громадськістю. Сюди входить користування урядовими даними приватним сектором, науковими та дослідницькими співтовариствами; штатами, населеними пунктами, племенами задля досягнення суспільно значущих цілей, навчання, підтримки громадянської активності. Адміністрація Президента при цьому виходить з упевненості в тому, що зовнішні зацікавлені сторони запропонують інноваційні технологічні рішення, тим самим заповнюючи невідворотні лакуни в ІТ кваліфікації органів публічного управління та підвищуючи потенціал їх діяльності. Успішним модельним проектом у цьому контексті називається ініціатива Бюро перепису населення США (англ. United States Census Bureau) <https://opportunity.census.gov/>, за допомогою якої вже вдалося запропонувати громадянам цифрові інструменти пошуку робочих місць, навігації інформації стосовно якості шкільного навчання та ін. (The White House, 2018, p. 17).

Великого значення надає «ПД» 2018 р. і проблемі кадрового забезпечення означених ініціатив ІТ спеціалістами (The White House, p. 18-21), системній міжагенційній взаємодії з приділенням уваги до небажаної тенденції накопичення

інформаційних силосів у системах обробки даних органів публічного управління (The White House, 2018, с. 22-25) тощо.

Ретельний аналіз кількісно-якісних показників, що характеризують реалізацію означених ініціатив адміністрації Президента США Д. Трампа (за станом на кінець 2020 р.) щодо подальшої цифровізації публічного сектору, дозволяє зробити декілька проміжних висновків:

1). Концептуально ініціативи Президентської адміністрації Д. Трампа не виходять за межі теоретико-ідеологічної основи моделі «Відкритого уряду», запропонованого та великою мірою втіленого адміністрацією Президента Б. Обами.

2). Упроваджена «інноваційна» (в термінології авторів «Порядку денного» 2018 р.) система закупівель ІТ державними агенціями за допомогою новоутвореного Фонду технологічної модернізації у цілому та в деталях відсилає до аналогічних механізмів фінансування через спеціальні ІТ фонди, передбачені ще Законом «Про е-уряд» 2002 р.

3). Проблематика кадрового забезпечення ІТ сфери публічного сектору не тільки співвідноситься, але й прямо продовжує державну політику адміністрації Президента Б. Обами останніх років його другої каденції, в межах якої було ініційовано проекти залучення та збереження кваліфікованих ІТ кадрів, оформлені зокрема меморандумами Адміністративно-бюджетного управління (АБУ) М-16-04 та М-16-15.

4). Дотримання традиційної ітераційної форми оновлення нормативно-правової бази по мірі модернізації електронного врядування, зокрема прийняття Закону «Про модернізацію технологій, використовуваних урядом» від 12.12.2017 як частини комплексного статутного акта «Про асигнування на національну оборону на фінансовий 2018 р.», подальше уточнення положень цього Закону за допомогою меморандумів АБУ. Втім, суто кількісні показники нормотворчості неможливо порівняти з рівнем відповідної активності на попередніх етапах становлення е-урядування в США: зокрема, кількість прийнятих меморандумів АБУ

відрізняється на порядок (у менший бік). Опосередковано це свідчить про факт розв'язаності більшості поставлених цифровізацією публічного управління завдань адміністраціями Президентів В. Клінтона, Дж. Буша-мол., Б. Обами.

5). Істотне протиріччя у «Порядку денному» 2018 р. утворює поєднання розлогої критики нібито наявної бюрократизації з фактами посилення виключно на здобутки попередньої президентської адміністрації в якості взірцевих прикладів (мова йде передусім про успішну діяльність Цифрової служби США, створеної за активної підтримки Президента Б. Обами).

6). Використаний у тексті документа категоріальний апарат є надзвичайно строкатим, що в цілому не є властивим для програмних політичних документів США такого роду. При цьому «ПД» 2018 р. вводить у політичну, правову та в першу чергу публічно-адміністративну реальність сучасну ІТ термінологію, наприклад, активно оперуючи поняттям «хмарні сервіси», які до того ж інтерпретуються як вагомий фактор підвищення ефективності діяльності державних агенцій, чи концептом «інформаційний силос», яким пояснюються складнощі в досягненні бажаного рівня ефективності міжагенційного обміну інформації в публічному секторі, що до цього моменту перебував на периферії як магістральних напрямів наукового пошуку доктрини публічного управління, так і актуальної політичної дискусії. У текст «ПД» залучено до обігу і термін «врядування» (англ. «governance»), зокрема в назві однієї з цифрових державних стратегій (The White House, 2018, p.15) чи стосовно задач, котрі стоять перед Президентською адміністрацією, а саме – «створити структури з урядування (...) для полегшення інтеграції даних, їх використання та обміну» (The White House, 2018, p.17); це є закономірним етапом більш широкого розуміння сутності цифровізації публічного управління, ніж у моделі «Е-уряд», започаткованої в 2000-х рр. адміністрацією Президента Дж. Буша-мол.

7). Незважаючи на певну

непослідовність, саме внаслідок постійного запозичення ідей та концептів і посилення на успішний досвід попередників, «Порядок денний» 2018 р. демонструє неабияку спадкоємність у пропонованих ініціативах та їх принципах. Логіка розгортання ключових понять виглядає наступним чином: від окреслення корінних проблем (наявність нормативно-регуляторного тягаря, структурні порушення, якість прийняття управлінських рішень, проблеми лідерства та управлінської культури, професійних якостей публічних службовців) до формулювання змісту стратегічних ініціатив подолання означених проблем (зокрема встановлення політики використання цифрових даних, забезпечення конфіденційності даних, кібербезпеки та приватності, покращення розповсюдження інформації, максимізація кількості несекретної інформації, використання нових технологій та найкращих практик для підвищення доступності даних тощо). І якщо окреслення актуальних викликів до якості публічного управління подано в «Порядку денному» не без новаційного осмислення сутності чинного етапу державотворення у США, то пропоновані ініціативи ґрунтуються на подальшому розгортанні трьох головних принципів «Відкритого уряду» Президента Б. Обами (прозорість, співробітництво, відповідальність) у складному контексті, утвореному розумінням вразливостей сучасних систем е-урядування та

цифровізованого публічного сектору внаслідок кібератак чи помилок при проєктуванні або обслуговуванні програмного та технічного забезпечення тощо.

Таким чином, найсучасніша Стратегія федеральних даних, яка проголошена 2018 р. та реалізувалася адміністрацією 45-го Президента США Д. Трампа, по суті є подальшою розбудовою «Відкритого уряду» з урахуванням нових технологій на кшталт хмарних сервісів та елементів штучного інтелекту і з посиленням акцентів на кадровому забезпеченні реформ публічного сектору ІТ спеціалістами.

Незважаючи на відомі зміни, скажімо, зменшення правотворчої ролі Адміністративно-бюджетного управління чи початок реалізації проєктів ШІ на базі Міністерства оборони США з перспективами подальшого запозичення успішного досвіду іншими департаментами та агенціями держави, концептуальна парадигма ініціатив адміністрації Д. Трампа співвідносилася з ключовими ідеями всіх попередніх етапів становлення е-урядування у США та відповідних джерельних пластів: ефективні е-сервіси, розгорнуті навколо ключових інтересів громадян, активна взаємодія державних агенцій та громадськості, відкриття державної інформації, ІТ модернізація публічного управління, оновлення чинного суспільного договору в інформаційну епоху та ін.

REFERENCES

The White House. (2018). The President's management agenda. Washington, DC: Author. Retrieved from https://trumpadministration.archives.performance.gov/PMA/Presidents_Management_Agenda.pdf

Onufriienko Oleksii

Ph.D., Assoc. Prof., onufrienko.ov@gmail.com

Стаття надійшла / Article arrived: 14.06.2021

Схвалено до друку / Accepted: 30.06.2021

Oleksandra Potapova

Dnipro Academy of Continuous Education (Dnipro, Ukraine)

Prospective Vectors of Digital Transformation of Public Governance in the Field of Education

Today, the technological process has set the task for the whole society of the task of digital transformation of social and economic life, as well as not bypassed and public administration. The impact of the digital transformation on public administration is reflected in the change in the way we act and communicate with citizens in order to integrate the institutions of civil society and government.

Today, our country is also taking important steps in the development of digital transformation, although we see that many public sector organizations today use a wide range of inherited outdated systems and technologies that require radical change. Therefore, we can say that the purpose of the study is to identify the main vectors of the digital transformation of public administration based on the study of basic documents and observation of the experience of other countries.

The ongoing pandemic is pushing the education sector to use more and more digital technologies in education. Based on the existing problems, the Ministry of Education and Science has developed a draft Concept that defines the strategic directions of digital development and digital transformation of education and science.

Keywords: digital transformation, digital competencies, digital technologies, strategic directions

Олександра Потапова

Дніпровська академія неперервної освіти (Дніпро, Україна)

Перспективні вектори цифрової трансформації публічного управління у сфері освіти

На сьогодні, технологічний процес поставив перед усім суспільством завдання цифрової трансформації соціального та економічного життя, а також не обійшло стороною і публічне управління. Вплив цифрової трансформації на органи публічного управління відображаються у зміні способу дій та спілкування з громадянами з метою інтеграції інститутів громадянського суспільства і влади.

Наша країна у вирі сьогодення також робить важливі кроки у розвитку цифрової трансформації, хоча ми бачимо, що на сьогодні ще багато організацій державного сектора використовують широкий спектр успадкованих застарілих систем і технологій, які вимагають докорінних змін. Тому можемо сказати, що метою дослідження є виокремити основні вектори цифрової трансформації публічного управління на основі вивчення основних документів та спостереження досвіду інших країн.

Пандемія, яка ще триває, підштовхує сферу освіти до того, щоб застосовувати в навчанні все більше цифрових технологій. Спираючись на існуючі проблеми, міністерство освіти і науки розробили проект Концепції, який визначає стратегічні напрями цифрового розвитку та цифрової трансформації освіти і науки.

Ключові слова: цифрова трансформація, цифрові компетентності, цифрові технології, стратегічні напрями

Вплив цифровізації на органи публічного управління відбивається в зміні способу дій і спілкування з громадянами з метою досягнення інтеграції інститутів громадянського суспільства і влади. В Україні, як і в усьому світі, робляться важливі кроки в напрямку цифрової трансформації публічного управління. Разом з тим, очевидно, ще належить пройти довгий шлях впровадження цифрових технологій, оскільки багато організацій

державного сектора використовують широкий спектр успадкованих застарілих систем і технологій, які потребують заміни. З огляду на це, мета дослідження полягає в тому, щоб окреслити основні перспективні напрямки цифрової трансформації в державному управлінні на основі проведеного документального аналізу і кількісного дослідження.

В Україні серед багатьох публікацій щодо цифровізації у сфері публічного управління слід відзначити монографію колективу Національної академії державного управління при Президенті України «Цифрове врядування». У ній автори глибоко проаналізували проблеми цифрової трансформації і довели потребу переходу від електронного до цифрового врядування. Аналіз наукових публікацій у країнах колишнього СРСР також показує значний сплеск інтересу до цієї тематики (Квітка et al, 2020).

Співвіднесення швидкості розвитку технологій і, як наслідок, соціально-економічних та інфраструктурних трансформацій з людським життям дозволяє констатувати якісний стрибок швидкості розвитку, що знаменує перехід у нову темпоральних епоху (Шестакова, 2019).

Завпровадження електронної системи управління документами є одним з основних процесів у державному управлінні. Саме розвиток сфери цифрових трансформацій в системі публічного управління та адміністрування є потенційним прикладом для всієї країни, що в цілому, також дозволяє отримувати значні переваги і для приватних компаній – підвищення продуктивності та конкурентоспроможності, а також і для людей – здобуття нових знань і навичок, вибір роботи та розширення можливостей. Варто зауважити, що в міжнародній практиці одним із значущих методів такого впровадження є оцінка комплексного аналізу та ідентифікації основних переваг та можливих «провалів» стратегії розвитку та окремих її частин. В Указі Президента України «Про Стратегію сталого розвитку» – Україна – 2020» нормативно-правове і організаційне забезпечення її реалізації указано, що це

має здійснюватися шляхом розроблення та прийняття в установленому порядку відповідних нормативно-правових актів, щорічних планів дій, моніторингу стану їх виконання (Про Стратегію сталого розвитку, 2015).

Широке застосування інформаційних технологій у сфері державного управління дозволяє підвищити ефективність: міжвідомчої взаємодії; надання державних послуг населенню і організаціям; персональної і колективної роботи співробітників федеральних органів державної влади. Визначення пріоритетів у використанні інформаційних технологій у діяльності федеральних органів державної влади здійснюється на основі оцінки можливості отримання значущого соціально(економічного результату і обсягу відповідних ресурсів. Пріоритети у використанні інформаційних технологій у сфері державного управління уточнюються на регулярній основі відповідно до актуальних завдань соціально-економічного розвитку (Степанов, 2019).

На нинішньому етапі розвитку суспільства ми вже маємо можливість оцінити переваги й можливості, що подарували людству інноваційні технології, та констатувати, що й надалі без активного застосування новітніх досягнень інформатики, радіоелектроніки, зв'язку, обчислювальної й телекомунікаційної техніки ефективно керувати державою, її економікою буде неможливо. Тому розвиток інформаційного суспільства в Україні та впровадження ІКТ в усі сфери суспільного життя, зокрема у діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування, є одним з пріоритетних напрямів державної політики (Ковальова, 2019).

Отже, можемо підвести підсумки, що механізми публічного управління та адміністрування у сфері цифрових трансформацій повинні системно удосконалюватися, оскільки цифровізація повинна стати головним інструментом для досягнення стратегічної цілі України – економічне зростання держави, забезпечить добробут, комфорт та якість життя населення України на рівні країн Європи.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ

- Квітка, С. (2020). Цифрові трансформації як сучасний тренд періодичного циклу розвитку суспільства. Збірник наукових праць Національної академії державного управління при Президенті України. Спецвипуск. 2020. С. 131–134. <http://doi.org/10.36.030/2664-3618-2020-si-131-134>
- Квітка, С., Новіченко, Н., Гусаревич, Н., Піскоха, Н., Бардах, О., & Демощенко, Г. (2020). Перспективні напрямки цифрової трансформації публічного управління. *Аспекти публічного управління*, 8(4), 129-146. <https://doi.org/10.15421/152087>
- Ковальова Ю. О. Поняття публічних послуг та їх місце у розбудові «сервісної» держави. URL : <http://applaw.knu.ua/index.php/arkhiv-nomeriv/1-11-2015/item/429-ponyattya-publichnykh-posluh-ta-yikh-mistse-urozbudovi-servisnoyi-derzhavy-kovalova-yu>, 2019
- Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020»: Указ Президента України від 12.01.2015 р. № 5/2015. URL: <http://www.president.gov.ua/documents/18688.html>
- Степанов В. Ю. Сучасні інформаційні технології в державному управлінні. URL : http://C:/Users/Admin/Downloads/ecde_2010_9_32.pdf 2019
- Шестакова И. Г. Новая темпоральность цифровой цивилизации: будущее уже наступило. *Научно-технические ведомости СПбГПУ. Гуманитарные и общественные науки*. 2019. Т. 10, № 2. С. 20–29. <https://doi.org/10.18721/JHSS.10202>.

Potapova Oleksandra

Ph.D., <https://orcid.org/0000-0003-4804-6465>, ptpsasha358@gmail.com

Стаття надійшла / Article arrived: 15.06.2021

Схвалено до друку / Accepted: 30.06.2021

Oksana Shelomovska

Dnipro State Technical University (Kamenskoye, Ukraine)

Digitalization of Public Management of Higher Education in Ukraine at the Present Stage of State-building

The current state of implementation of information and communication technologies in the system of public administration of higher education in Ukraine is investigated. It is emphasized that informatization of public administration in the field of higher education is one of the components of building full-fledged e-democracy and e-governance in our country.

On the basis of comparing the provisions of normative legal acts and the real situation, the state of functioning of the electronic system on the collection and analysis of financial data based on the results of activities in the field of higher education and the unified state electronic database on education was clarified. Their role in public administration of industry, functions and advantages are determined. The powers of individual management structures in entering data into electronic systems of higher education management are highlighted.

Keywords: public administration, higher education, electronic system of higher education management

Оксана Шеломовська

Дніпровський державний технічний університет (Кам'янське, Україна)

Цифровізація публічного управління вищою освітою в Україні на сучасному етапі державотворення

Досліджено сучасний стану впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в систему державного управління вищою освітою в Україні. Наголошено, що інформатизація державного управління сферою вищої освіти є однією зі складових частин побудови повноцінних е-демократії та е-урядування в нашій країні. На основі порівняння положень нормативно-правових актів і реальної ситуації з'ясовано стан функціонування електронна система щодо збору та аналізу фінансових даних за результатами діяльності у сфері вищої освіти і єдиної державної електронної бази з питань освіти. Визначено їх роль у державному управлінні галуззю, функції та переваги. Висвітлено повноваження окремих управлінських структур у внесенні даних до електронних систем управління вищою освітою.

Ключові слова: державне управління, вища освіта, електронна система управління вищою освітою

Вступ. Впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у державне управління і освітню систему в Україні можна беззаперечно вважати трендом початку ХХІ ст., який набув ще більшої актуальності та значимості в умовах глобальної пандемії. Проблема використання новітніх технологій при реалізації державного управління вищою

освітою набуває все більшого значення в контексті запровадження електронного урядування і побудові в Україні розвинутого цифрового суспільства.

Незважаючи на наявність у науковому дискурсі розуміння необхідності інформатизації державного управління, проблематика використання інформаційно-комунікаційних технологій

в державному управлінні вищою освітою поки що не отримала широкого поширення в Україні. Більшість наукових розробок присвячена організації електронного навчання та впровадження ІКТ безпосередньо у освітній процес закладів вищої освіти. Можливості використання різноманітних електронних ресурсів в державному управлінні досліджували В. Бахрушин, М. Вітер, Х. Засадна, І. Зінько Р.Зюбіна, В. Дрешпак, С. Лапшин Т. Маматова, В. Писаренко, А. Семенченко, О. Юдін. Особливості використання хмарних технологій в управлінні закладами освіти з'ясували В. Богдан, В. Гладкова, О. Казанська, Я. Малихіна, Л. Нечволода, А. Панченко, Г. Панченко, Н. Ткачова. Новим напрямком досліджень у цій сфері став аналіз онлайн освіти (Kvitka et al., 2019). Також слід відзначити застосування механізмів маркетингу закладів вищої освіти, зокрема на основі моделі Webometrics Ranking (Kvitka et al., 2020). Разом з тим, недостатня розробленість теми визначили необхідність проведення даного дослідження, мета якого полягає в аналізі становлення цифрових систем державного управління вищою освітою в Україні.

Результати дослідження.

Цифровізація публічного управління вищою освітою є одним з етапів побудови повноцінного цифрового уряду, за яким інформаційна взаємодія органів влади і суспільства відбувається із широким використанням цифрових технологій і ресурсів, що відповідає мережевому етапові трансформації інформаційного суспільства. Говорячи про е-уряд, е-державу, е-урядування слід відзначити, що вони передбачають реалізацію державного управління через побудову і активне використання єдиної загальнодержавної автоматизованої інтерактивної інформаційно-комунікаційної інфраструктури. Це має на меті підвищення результативності роботи державних структур через спрощення документообігу та комунікації між окремими підрозділами і структурами; забезпечення відкритості, прозорості і відповідальності системи публічного

управління в процесах ухвалення державних рішень, державного регулювання і надання загальнозначущих урядових послуг; налагодження ефективної взаємодії із громадянами і неурядовими організаціями шляхом вдосконалення сервісних моделей, а також залучення громадськості до процесів управління. Закономірно перехід до такої системи передбачає трансформацію роботи міністерств, відомств, агентств і служб, що реалізують державну політику у бік інформатизації більшості виробничих процесів для спрощення та вдосконалення демократичних управлінських аспектів урядування.

Переходячи до безпосереднього аналізу інформатизації державного управління вищою освітою в Україні відзначимо, що відповідно до Закону України «Про вищу освіту» система забезпечення закладами вищої освіти якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості) передбачає забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом. Інформація про процедури та результати прийняття рішень і провадження діяльності у сфері вищої освіти підлягає обов'язковому оприлюдненню на офіційних веб-сайтах та у засобах масової інформації, на інформаційних стендах та в будь-який інший спосіб (Про вищу освіту, 2014).

Провідна роль у впровадженні інформаційно-комунікаційних технологій в державне управління вищою освітою належить Міністерству освіти і науки України (далі – МОН) як органу, що реалізує державну політику у сфері вищої освіти. Слід відзначити, що воно займається активним впровадженням хмарних технологій при організації власної адміністративної роботи, зокрема у напрямку впровадження електронного документообігу в Міністерстві. Ще у 2016 р. МОН та Американські Ради з міжнародної освіти: ACTR/ACCELS підписали Меморандум щодо впровадження в Міністерстві освіти і науки України модернізованої системи електронного документообігу. За

результатами реалізації даного проекту запрацювало дві електронні системи – система електронного документообігу в самому Міністерстві та інформаційна система збору та аналізу фінансових і статистичних даних роботи закладів вищої освіти. Для управління сферою вищої освіти саме друга система має велике значення, оскільки створюється, насамперед, з метою побудови системи збору та оприлюднення адміністративної, статистичної, фінансової та соціологічної інформації, що дає вичерпну характеристику стану вищої освіти України для підвищення ефективності процесу вироблення державної політики та прийняття рішень на різних рівнях управління вищою освітою. Дана система має інтегрувати в собі інформацію з баз даних трьох електронних систем: Єдиної державної електронної бази з питань освіти (далі – ЄДЕБО), Автоматизованої системи «Є-Звітність» Державної казначейської служби України та Єдиної інформаційної системи «Наука в університетах». Усі дані автоматично отримуються та актуалізуються в одному місці – на основі головного довідника – реєстру ЗВО в межах ЄДЕБО (В МОН запрацювало дві електронні системи).

Про необхідність проектування електронної системи збору та аналізу фінансових даних діяльності у сфері вищої освіти вперше було проголошено у відповідному наказі МОН від 27 лютого 2018 р. У ньому зазначається, що електронна система щодо збору та аналізу фінансових даних за результатами діяльності у сфері вищої освіти – це сукупність програмноапаратних засобів, що дають змогу забезпечити збір показників та інформації, необхідних МОН для прийняття ефективних та обґрунтованих рішень в сфері управління вищою освітою. По суті справи мова йде саме про використання хмарно-орієнтованої системи, яка повинна забезпечувати можливість оперативного моніторингу за діяльністю автономних закладів вищої освіти. Головними перевагами системи збору та аналізу фінансових даних діяльності у сфері вищої освіти є наявність доступної та

оперативної інформації для аналізу ефективності заходів освітньої політики, планування і моніторингу, а також визначення напрямів розвитку системи вищої освіти і створення управлінського інструменту для ухвалення обґрунтованих рішень на рівні вищої освіти та забезпечення вільного доступу до відповідних фінансових (статистичних) даних всіх зацікавлених в цьому фізичних та юридичних осіб (Про організаційні питання, 2018).

Головне джерело появи первинних даних в системі – заклади вищої освіти, які повинні вносити до неї достовірну, повну, доступну для суспільства та державних органів управління освітою інформацію. Нормативними документами передбачається реалізація відкритого доступу зацікавлених осіб до даних та аналітики Системи за допомогою «Open DATA» порталу Інституту освітньої аналітики. Однак, наразі на цьому порталі відкритих даних наявні тільки набори даних за різними показниками роботи закладів середньої освіти, а також низка публікацій, присвячених професійній, позашкільній, дошкільній освіті. У контексті вищої освіти на сайті розміщено статичні дані про кількість закладів освіти, кількість здобувачів освіти і кількість науково-педагогічних працівників в динаміці (2014/2015–2018/2019 н. рр.) (Портал відкритих даних, 2018).

Одним із найбільших здобутків у сфері цифровізації державного управління вищою освітою в Україні є створення і функціонування з 2012 р. Єдиної державної електронної бази з питань освіти (ЄДЕБО). Підключення до неї департаментів (управлінь) освіти розпочалося ще у 2014 р. ЄДЕБО – це державний освітній електронний реєстр, головним призначенням якого є забезпечення органів державної влади, органів місцевого самоврядування, фізичних та юридичних осіб інформацією в галузі освіти щодо навчальних закладів, документів про освіту та наукові ступені, результатів зовнішнього незалежного оцінювання, перебігу вступної кампанії до навчальних закладів, студентських (учнівських) квитків державного зразка,

іншою інформацією в галузі освіти (Про затвердження Положення, 2018).

Основними напрямками функціонування ЄДЕБО є забезпечення електронного ліцензування освітньої діяльності; акредитації освітніх програм; супроводження прийому на навчання до закладів освіти та забезпечення адресного розміщення державного та регіонального замовлення; інформування громадськості про перебіг вступних кампаній до закладів освіти через веб-сайт ЄДЕБО та відкриті інформаційні системи; формування, реєстрації та обліку інформації для видачі документів у сфері вищої освіти та перевірки достовірності документів про вищу освіту; формування статистичних звітів у сфері вищої освіти тощо.

Власником ЄДЕБО та виключних майнових прав на її програмне забезпечення є держава. Розпорядником і є володільцем інформації ЄДЕБО є Міністерство освіти і науки України, технічним адміністратором – державне підприємство «Інфоресурс». Важливу роль у функціонуванні ЄДЕБО виконують також інші державно-управлінські структури. Так, Державна служба якості освіти вносить до бази інформацію про результати заходів державного нагляду (контролю) закладами освіти щодо дотримання ними законодавства. Український центр оцінювання якості освіти здійснює внесення до ЄДЕБО та підтримання в повному, актуальному та достовірному стані інформації, пов'язаної з зовнішнім незалежним оцінюванням. Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські державні адміністрації вносять до ЄДЕБО інформацію щодо ліцензування суб'єктів освітньої діяльності та результатів перевірок дотримання ними ліцензійних умов. Органів управління у сфері освіти в межах своєї компетенції контролюють своєчасність внесення підпорядкованими суб'єктами освітньої діяльності до ЄДЕБО повної, актуальної та достовірної інформації про здобувачів освіти, іншої інформації, визначеної законодавством;

Відповідно до Закону України «Про вищу освіту» у сфері вищої освіти Єдина

державна електронна база з питань освіти включає Реєстр закладів вищої освіти, Реєстр документів про вищу освіту, Реєстр сертифікатів зовнішнього незалежного оцінювання та Реєстр студентських квитків. На сьогодні на сайті ЄДЕБО наявні лише три реєстри: суб'єктів освітньої діяльності, документів про освіту, студентських квитків, а також інформація про конкурсні пропозиції, рейтингові списки, рекомендації до зарахування та зарахування на навчання для здобуття вищої освіти. Тобто реєстр документів ЗНО відсутній, а замість нього є можливість пошуку конкурсних пропозицій для вступу у заклади вищої освіти.

Висновки. Таким чином, характеризуючи сучасний стан цифровізації публічного управління у сфері вищої освіти слід відзначити, що наразі всі електронні системи знаходяться лише на етапі свого становлення. Звісно, в сучасному світі без інформатизації робочих місць та забезпечення відкритості інформації через віртуальний простір неможливо побудувати ефективну систему державного управління. Саме тому прагнення керівників освітньої галузі впроваджувати сучасні інформаційні технології документообігу і підтримки прийняття державно-управлінських рішень є цілком виправданим і актуальним. Однак, низка проблем, пов'язана із відсутністю чітких меж компетенції певного органу щодо роботи із електронними системами, чіткого визначення сфери їх відповідальності, а також фактичне дублювання функцій, яке призводить до плутанини щодо того, хто саме повинен вносити інформацію у електронні системи значно сповільнює цифровізацію публічного управління сферою вищої освіти в Україні. Для усунення цих проблем потрібне застосування комплексного системного підходу і розробка стратегії для подолання міжвідомчої роз'єднаності, інтеграції інформаційних ресурсів для стратегічного управління даними на основі загальнодержавної системи цифровізації публічного управління і побудови електронного урядування.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ

- В МОН запрацювало дві електронні системи, які допомогли зробити роботу відомства прозорішою та ефективнішою – підбити підсумки проекту UTEMA. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/mon-zapracyuvalo-dvi-elektronni-sistemami-yaki-dopomogli-zrobiti-robotu-vidomstva-prozorishoyu-ta-efektivnishoyu-pidbito-pidsumki-proektu-utema/>
- Портал відкритих даних Інституту освітньої аналітики. URL: <http://opendata.iea.gov.ua>
- Про вищу освіту : закон України від 1 липня 2014 р. № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>.
- Про затвердження Положення про Єдину державну електронну базу з питань освіти : наказ Міністерства освіти і науки України від 08.06.2018 № 620. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1132-18>.
- Про організаційні питання проектування інформаційної системи збору та аналізу фінансових даних діяльності у сфері вищої освіти : наказ Міністерства освіти і науки України від 27.02. 2018 №205. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-organizacijni-pitannya-proektuvannya-informacijnoyi-sistemi-zboru-ta-analizu-finansovih-danih-diyalnosti-u-sferi-vishoyi-osviti/>
- Kvitka, S., Starushenko, G., Koval, V., Deforz, H., & Prokopenko, O. (2019). Marketing of Ukrainian higher educational institutions representation based on modeling of Webometrics Ranking. *Marketing and Management of Innovations*, 3, 60-72. <http://doi.org/10.21272/mmi.2019.3-05>
- Kvitka, S., Yehorova, V., Chepulchenko, T., Taranenko, M., Bakhov, I. & Feshchenko, E. (2020). Development of Ukrainian and Global Online Education. *TEM Journal*, 9(4), 1640-1646. DOI: 10.18421/TEM94-41

REFERENCES

- Kvitka, S., Starushenko, G., Koval, V., Deforz, H., & Prokopenko, O. (2019). Marketing of Ukrainian higher educational institutions representation based on modeling of Webometrics Ranking. *Marketing and Management of Innovations*, 3, 60-72. <http://doi.org/10.21272/mmi.2019.3-05>
- Kvitka, S., Yehorova, V., Chepulchenko, T., Taranenko, M., Bakhov, I. & Feshchenko, E. (2020). Development of Ukrainian and Global Online Education. *TEM Journal*, 9(4), 1640-1646. DOI: 10.18421/TEM94-41
- Portal vidkrytykh danykh Instytutu osvithoi analityky. Retrieved from <http://opendata.iea.gov.ua>
- Pro orhanizatsiini pytannia proektuvannya informatsiinoi systemy zboru ta analizu finansovykh danykh diialnosti u sferi vyshchoi osvity : nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy vid 27.02. 2018 №205. Retrieved from <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-organizacijni-pitannya-proektuvannya-informacijnoyi-sistemi-zboru-ta-analizu-finansovih-danih-diyalnosti-u-sferi-vishoyi-osviti>
- Pro vyshchu osvitu : zakon Ukrainy vid 1 lypnia 2014. № 1556-VII. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
- Pro zatverdzhennia Polozhennia pro Yedynu derzhavnu elektronnu bazu z pytan osvity : nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy vid 08.06.2018 № 620. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1132-18>.
- V MON zapratsiuvalo dvi elektronni systemy, yaki dopomohly zrobyty robotu vidomstva prozorishoiu ta efektyvnishoiu – pidbyty pidsumky proektu UTEMA. Retrieved from <https://mon.gov.ua/ua/news/mon-zapracyuvalo-dvi-elektronni-sistemami-yaki-dopomogli-zrobiti-robotu-vidomstva-prozorishoyu-ta-efektivnishoyu-pidbito-pidsumki-proektu-utema>

Shelomovska Oksana

Ph.D., Assoc.Prof., <https://orcid.org/0000-0003-3409-9435>, o_nix@ukr.net

Стаття надійшла / Article arrived: 18.06.2021

Схвалено до друку / Accepted: 30.06.2021

Nataliia Piskokha

Dnipropetrovsk Regional Institute of Public Administration of the National Academy of Public Administration under the President of Ukraine (Dnipro, Ukraine)

Digital Mechanisms of Access to Administrative Services: Mobile Digital Suitcase

In conditions of limited access to the Internet, mobile workstations of the CNAP administrator are used to provide online access to administrative services in Ukraine. Such workplaces are equipped with appropriate technical means and are called "mobile digital suitcases". In addition, thanks to such suitcases, Ukrainians, who find it difficult to move around and cannot visit the Centers for Administrative Services on their own, have access to digital services.

The peculiarities of the use of mobile digital suitcases in pilot cities, where with the support of the EGAP project and local authorities there are already remote jobs of administrators of the Centers for Administrative Services. The legal basis and technical possibilities of using digital technologies to ensure the interaction of citizens with the authorities are shown.

Keywords: digitalization, online administrative services, mobile suitcase, remote workplaces

Наталія Піскоха

Дніпропетровський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентіві України (Дніпро, Україна)

Цифрові механізми доступу до адміністративних послуг: мобільна цифрова валіза

В умовах обмеженого доступу до Інтернету, для забезпечення онлайн доступу до адміністративних послуг в Україні використовуються мобільні робочі місця адміністратора ЦНАП. Такі робочі місця укомплектовані відповідними технічними засобами і отримали назву "мобільних цифрових валіз". Окрім того, завдяки таким валізам українці, які через те, що їм важко пересуватися і не можуть самостійно відвідувати Центри надання адміністративних послуг, отримують можливість доступу до цифрових послуг.

Досліджено особливості використання мобільних цифрових валіз у пілотних містах, де за підтримки проекту EGAP та місцевої влади вже діють віддалені робочі місця адміністраторів Центрів надання адміністративних послуг. Показано правове підґрунтя та технічні можливості використання цифрових технологій для забезпечення взаємодії громадян з органами влади.

Ключові слова: цифровізація, адміністративні послуги онлайн, мобільна валіза, віддалені робочі місця

В Україні наявні певні проблеми із можливостями доступу до швидкісного Інтернету і це зумовлює обмеження доступу до цифрових муніципальних та адміністративних послуг (Квітка et al, 2020). У країнах ЄС питання подолання цифрового розриву стали у порядок денний

ще на початку 21 ст., то б то з самого початку реалізації політики цифровізації і були ключовим моментом Цифрової адженди ЄС (Квітка, Новіченко, & Бардах, 2021). В Україні ці питання також обговорювались але здебільшого вирішувались на регіональному рівні. Дніпропетровська

область в цьому плані була однією з провідних. Між тим за даними оцінки цифрової спроможності територіальних громад 2019 року у Дніпропетровській області на значній частині території регіону не було стабільного якісного широкосмугового доступу до всесвітньої мережі. Це створювало обмеження до отримання адміністративних послуг онлайн у невеликих громадах, тоді як такі послуги органів публічної влади доступні у великих містах (Квітка & Мазур, 2019).

Для подолання такої нерівності за допомогою проекту EGAP у Дніпропетровській та деяких інших областях, реалізується проект щодо організації роботи пересувного віддаленого робочого місця адміністратора центру надання адміністративних послуг (EGAP. Методичні рекомендації, 2019). Цифрові технології Мобільного офісу забезпечують доступ до адміністративних послуг і таким чином у певній мірі знижують рівень цифрового розриву в умовах обмеженого доступу громадян до Інтернету.

Правовою основою діяльності Мобільного офісу є пункт 4 статті 12 ЗУ «Про адміністративні послуги», яким передбачено, що з метою забезпечення належної доступності адміністративних послуг можуть утворюватися територіальні підрозділи та віддалені (в тому числі пересувні) робочі місця адміністраторів центрів надання адміністративних послуг.

Тут слід розуміти, що законодавство та підзаконні акти не містять тлумачення терміну «віддалене робоче місце». Тому, очевидно, що віддаленим робочим місцем є будь-яка модель роботи адміністратора поза приміщенням ЦНАП або його територіальних підрозділів. Очевидно, що таке «робоче місце» має повністю забезпечити належне виконання адміністратором його функцій, що передбачені ЗУ «Про адміністративні послуги». Але цим Законом не визначено, який орган має ухвалювати рішення про утворення віддаленого робочого місця адміністратора ЦНАП.

Більш детально про віддалені робочі місця зазначено у Постанові КМУ від 01.08.2013 № 588 «Про затвердження

Примірного регламенту центру надання адміністративних послуг», змінами до якої у вересні 2019 році був внесений окремий розділ – Особливості діяльності територіального підрозділу центру, адміністратора центру, що працює на віддаленому робочому місці. Згідно цього документу рішення про утворення віддаленого робочого місця адміністратора ухвалюється органом, що утворив центр. Тут же визначено, що віддалене робоче місце адміністратора може бути пересувним, що передбачає наявність відповідного комплексу технічних засобів (комп'ютерної техніки та оргтехніки), оснащених відповідним програмним забезпеченням та вільним доступом до Інтернету.

Основним технічним інструментом для роботи пересувного віддаленого робочого місця адміністратора за принципом «Мобільної валізи» є комплект портативного обладнання, яке розміщується у зручній переносній мобільній валізі. Комплект обладнання містить ноутбук-трансформер, портативний принтер, ручний сканер, зчитувач ID-карток, павербанк, відеокамеру, маршрутизатор (роутер), супутні периферійні пристрої.

На ноутбуці, що входить до комплексу валізи встановлено програмне забезпечення з ліцензіями, які передбачають можливість його використання для надання публічних послуг, а саме: операційна система Microsoft Windows 10; комплект офісних програм Microsoft Office, що містить програми Word та Excel; драйвери та програмне забезпечення для роботи з іншими пристроями комплексу; програмне забезпечення для зчитування з ID-карток інформації, у тому числі відомостей про реєстрацію місця проживання.

Таким чином, технічні параметри Мобільної валізи надають можливість адміністратору ЦНАП повноцінно виконувати свої функції в умовах обмеженого доступу до Інтернету та надавати майже весь перелік послуг ЦНАП. Винятком поки що є послуги щодо оформлення біометричних паспортів громадян України.

Досвід декількох років впровадження цього проекту показує, що для організації роботи віддалених робочих місць у форматі мобільного офісу слід дотримуватися таких основних кроків.

Крок 1. Ухвалення органом, який утворив ЦНАП, рішення щодо утворення пересувного віддаленого робочого місця. Рішення має визначати категорію суб'єктів звернень, яких обслуговує віддалене робоче місце, перелік послуг, графік роботи (можна у рішенні визначити, що графік встановлюється відповідно до окремого розпорядження голови громади), порядок використання Мобільної валізи та форму журналу обліку прийому заяв та наданих послуг через віддалене робоче місце адміністратора (за потреби).

Крок 2. Внесення до Регламенту ЦНАП інформації щодо організації функціонування пересувного віддаленого робочого місця (у випадку, якщо Регламент ЦНАП не був приведений у відповідність до Постанови КМУ від 01.08.2013 №588). Внесення змін до регламенту чи викладення його у новій редакції забезпечується рішенням про утворення пересувного віддаленого робочого місця адміністратора.

Крок 3. Визначення відповідальних осіб за діяльність віддаленого робочого місця адміністратора ЦНАП внутрішнім розпорядчим актом (розпорядження голови) щодо:

- контролю за прийомом, реєстрацією заявок на отримання адміністративних послуг, планування та затвердження графіку виїздів адміністратора;
- контролю за виданням результатів надання послуг;
- контролю якості обслуговування громадян та зворотного зв'язку з ними;
- контроль за технічним станом Мобільної валізи та її підготовка до використання.

Крок 4. Визначення інших необхідних вимог також може здійснюватись внутрішнім розпорядчим актом (в тому числі розпорядженням голови громади). Варто зазначити питання стосовно необхідності укладення договору з охоронною фірмою, котра забезпечуватиме супровід адміністратора

та питання щодо визначення способу пересування з Мобільною валізою (на службовому авто чи за допомогою компанії перевізника тощо).

Крок 5. Визначення внутрішнім розпорядчим актом адміністраторів, які здійснюють роботу на віддаленому робочому місці з Мобільною валізою, та ознайомити їх з таким наказом. Цей крок також необхідний для дотримання вимог Кодексу України про працю, згідно якого працівники мають бути ознайомлені зі зміною умов праці. Робота через віддалене робоче місце (особливо за місцем перебування громадян) є тимчасовою зміною умов праці адміністратора.

Крок 6. Передбачення видатків на фінансування заходів з обслуговування Мобільної валізи та послуг транспорту, охорони тощо (у разі потреби).

Крок 7. Проведення широкої інформаційної кампанії щодо запровадження у громаді нового сервісу та забезпечення постійного поширення інформації про його роботу за допомогою різних каналів комунікації.

Слід зазначити, що вказані кроки є орієнтовними, оскільки порядок організації роботи Мобільного офісу залежить від моделі його роботи та особливостей органу місцевого самоврядування.

Досвід впровадження цього проекту у Дніпропетровській області свідчить, що найпопулярнішими послугами Мобільного офісу є: реєстрації/зняття з реєстрації місця проживання; надання згоди власника на реєстрацію місця проживання; послуги соціального характеру (різні види матеріальних допомог та пільг); послуги у сфері реєстрації речових прав на нерухоме майно; послуги у сфері оформлення прав користування земельними ділянками та їх приватизації та інші. Слід розуміти, що залежно від території обслуговування та цільової групи клієнтів будуть різні рейтинги щодо популярних послуг Мобільного офісу, але у будь-якому випадку Мобільні валізи створюють можливості для громадян отримати максимально можливий перелік адміністративних послуг.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ

- Квітка С., Мазур О. Доступ до мережі Інтернет через мобільні пристрої: світовий досвід та перспективи розвитку в Україні. *Аспекти публічного управління*. 2019. Т. 7, № 9–10. С. 5-18. doi: 10.15421/151944.
- Квітка С., Новіченко Н., Гусаревич Н., Піскоха Н., Бардах О., Демошенко Г. Перспективні напрямки цифрової трансформації публічного управління. *Аспекти публічного управління*. 2020. Т. 8, № 4. С. 129–146. <https://doi.org/10.15421/152087>.
- Квітка, С., Новіченко, Н., & Бардах, О. (2021). Штучний інтелект у муніципальному управлінні: вектори розвитку. *Аспекти публічного управління*, 9(4), 85-94. <https://doi.org/10.15421/152140>
- EGAP. Методичні рекомендації щодо організації роботи пересувного віддаленого робочого місця адміністратора центру надання адміністративних послуг («Мобільна валіза ЦНАП»). 2019. URL: <https://egov.dp.gov.ua/storage/app/sites/89/Services%20Icons%20Poslugi/Metodychni-rek-valiza-EGAP-compressed.pdf>

REFERENCES

- EGAP. Methodical recommendations on the organization of work of the mobile remote workplace of the administrator of the center of rendering of administrative services ("Mobile suitcase of CNAP"). (2019). Retrieved from <https://egov.dp.gov.ua/storage/app/sites/89/Services%20Icons%20Poslugi/Metodychni-rek-valiza-EGAP-compressed.pdf>
- Kvitka, S., & Mazur, O. (2019). Internet access through mobile devices: world experience and perspectives of development in Ukraine. *Public Administration Aspects*, 7(9-10), 5-18. <https://doi.org/10.15421/151944>
- Kvitka, S., Novichenko, N., & Bardakh, O. (2021). Artificial Intelligence in Municipal Administration: Vectors of Development. *Public Administration Aspects*, 9(4), 85-94. <https://doi.org/10.15421/152140>
- Kvitka, S., Novichenko, N., Husarevych, N., Piskokha, N., Bardakh, O., & Demoshenko, G. (2020). Prospective directions of digital transformation of public governance. *Public Administration Aspects*, 8(4), 129-146. <https://doi.org/10.15421/152087>

Piskokha Nataliia

Ph.D. Student, <https://orcid.org/0000-0002-5295-1364>, bizdep@ukr.net

Стаття надійшла / Article arrived: 18.06.2021

Схвалено до друку / Accepted: 30.06.2021

Аспекти Публічного Управління

Підписано до друку 01.08.2021 р.
Формат 60x84 1/8. Папір офсетний. Гарнітура Time New Roman.
Друк цифровий. Ум. друк 15,88. Наклад 100 пр. Зам. № 24-1/21

Видавництво «ГРАНІ»
49044, м. Дніпро, вул. Гоголя 20-б/32
Свідоцтво про внесення до Держреєстру ДК № 2131 від 23.02.2005
www.grani-print.dp.ua granidp@gmail.com